

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Pedagogická fakulta

Katedra pedagogiky a psychologie

Diplomová práce

**VOLNOČASOVÉ AKTIVITY JAKO MOŽNOST BOJE PROTI
NEGATIVNÍM VLIVŮM MASOVÉ KOMUNIKACE**

Autor diplomové práce: Květoslava Kurylová

Vedoucí diplomové práce: prof. PaedDr. Gabriel Švejda, CSc.

Studijní obor: Učitelství anglického a německého jazyka pro 2. stupeň ZŠ

Rok odevzdání: 2008

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „Volnočasové aktivity jako možnost boje proti negativním vlivům masové komunikace“ vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění, souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách.

V Českých Budějovicích dne

.....

Podpis

Děkuji vedoucímu diplomové práce prof. PaedDr. Gabrielu Švejdovi, CSc.
za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

ABSTRAKT

Klíčové pojmy: masová komunikace, negativní vliv médií, identifikace, volný čas a aktivity mládeže

Tato diplomová práce se zabývá negativním působením médií na děti, mládež a jejich volný čas. Práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část.

Teoretická část pojednává o masových médiích a způsobu trávení volného času dětí a mládeže. Je zde popsána základní charakteristika médií, jejich funkce, vztah ke společnosti a různé negativní vlivy na vývoj jedince.

Praktická část je tvořena výzkumným šetřením, které bylo provedeno na dvou základních školách a zúčastnilo se jej 125 respondentů. Toto šetření se snaží zmapovat vztah respondentů k médiím a získat informace o aktivitách v jejich volném čase. Výsledky výzkumné šetření jsou graficky znázorněny a vyhodnoceny.

ABSTRACT

Key words: mass communication, negative influence of media, identification, free time and activities of youth

This thesis deals with the negative influence of media on children, youth and their free time. The paper is divided into theoretical and practical parts.

The theoretical part treats mass media and how children and youth spend their free time. The basic characteristics of media, their functions, relationship to society and different negative impacts on individuals are described.

The practical part is composed of a research investigation that was carried out at two primary schools, including 125 pupils. This survey tries to find out the relationship of pupils to media and get some information about the activities in their free time. All results of this research are graphically depicted and evaluated.

OBSAH

OBSAH.....	6
ÚVOD.....	9
I. TEORETICKÁ ČÁST.....	11
1 OBECNÁ SPECIFIKACE MÉDIÍ.....	11
1.1 Co jsou média.....	11
1.2 Význam masových médií.....	12
1.3 Funkce médií.....	13
1.4 Nová elektronická média.....	14
1.5 Masová komunikace.....	14
1.6 Média a společnost.....	15
1.7 Média a jejich moc.....	16
1.8 Kvalita informací.....	16
1.9 Očekávání a normy vztahující se k řádu.....	17
1.10 Obsah médií – obsah nízkého vkusu je opakující se jev.....	17
2 VLIV MÉDIÍ NA DĚTI A MLÁDEŽ.....	19
2.1 Vliv a působení médií na jednotlivce.....	19
2.2 Vliv médií na agresivní chování.....	20
2.3 Televize.....	20
2.3.1 Obrazovka - náhradní život.....	22
2.3.2 Kritika obrazovky.....	23
2.3.3 Násilí v televizi.....	23
2.3.4 Kýč na obrazovce.....	25
2.3.5 Manipulace s dětskou duší.....	25
2.3.6 Dítě a televize.....	26
2.3.7 Co děti potřebují?.....	28
2.3.8 Dívá se celá rodina.....	28
2.3.9 Zodpovědnost rodičů.....	29
2.3.10 Televize je taková, jakou si ji přeje společnost.....	30
2.3.11 Kolik hodin týdně se máme dívat na televizi?.....	31

2.3.12	Jak naučit naše děti žít s televizí?	31
2.4	Pornografie v médiích	32
2.4.1	Možné následky sledování pornografie dětmi a mládeží	32
2.5	Reklama	33
2.6	Počítače a počítačové hry	34
2.6.1	Násilí v počítačových hrách	34
2.6.2	Nebezpečí počítačových her	35
2.7	Internet	35
2.8	Bulvární média - Senzace a skandály	37
2.9	Zkreslená a falešná realita	37
2.10	Nebezpečí identifikace	38
2.11	Úloha a vliv učitele	39
2.12	Zdravotní následky	40
3	VOLNÝ ČAS A AKTIVITY MLÁDEŽE	41
3.1	Pojem volný čas	41
3.2	Význam a funkce volnočasových aktivit	41
3.3	Volnočasové potřeby a zájmy	42
3.4	Kultura a výchova jedince	43
3.4.1	Začátek je v rodině	44
3.4.2	Výchova mimo vyučování	44
3.4.3	Funkce výchovy mimo vyučování	45
3.4.4	Někdo volný čas využít neumí	45
3.5	Volnočasové aktivity	46
3.5.1	Zájmová činnost	47
3.5.2	Hra – základní činnost dítěte	47
3.5.3	Výchovný význam hry	48
3.5.4	Vrstevnické skupiny	48
3.6	Prostory a zařízení pro volný čas dětí a mládeže	49
3.6.1	Postmoderní prostředí pro volný čas	49
3.7	Pedagogika volného času	50
3.7.1	Hlavní principy současné pedagogiky volného času	50

II. PRAKTICKÁ ČÁST.....	51
4 VÝZKUMNÉ ŠETŘENÍ	51
4.1 Cíl výzkumného šetření.....	51
4.2 Způsob výzkumného šetření	51
4.3 Prostředí výzkumného šetření	52
4.4 Získané výsledky a jejich interpretace	53
4.5 Shrnutí výzkumného šetření.....	89
ZÁVĚR.....	91
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	93
PŘÍLOHY	95

ÚVOD

Média jsou velkým fenoménem dnešní doby a významným způsobem ovlivňují nejenom jednotlivého jedince, ale společnost jako celek.

Nové sdělovací prostředky jsou mocnými nástroji výchovy a poukazuje se především na jejich negativní stránku. Média odvracejí diváka od vlastních aktivit, zkreslují skutečnost, podporují růst násilí ve společnosti, šíří pornografii a manipulují s jedinci. Tento vývoj s sebou nese i vážná nebezpečí pro duševní a mravní vývoj dětí, jsou mimo jiné ohroženy vztahy v rodině, ve škole, mezi přáteli a jinde.

Děti a mladí lidé v dnešní době tráví nadměrné množství času u počítače a televize. Tento způsob využívání volného času brzdí rozvoj řeči a fantazie, potlačuje tvořivost, vytlačuje aktivní způsob trávení volného času a největší nebezpečí představuje pro citové vztahy, které zásadně oslabuje.

Volnočasové aktivity jsou v této době velmi ovlivněny médii. Sledování televize, práce s počítačem nebo poslech rozhlasu spolyká velkou část volného času. Na druhé straně aktivity, které se cenní jako vysoce společenské, zůstávají na okraji zájmu.

Každé nové technologie a multimédia zásadně ovlivňují život mladého člověka. Mění se jeho způsob myšlení, jednání a tyto změny budou v následujících letech ještě explozivnější. Základ trávení volného času dětí a mládeže tvoří především pasivní příjem informací z hromadných sdělovacích prostředků a to ukazuje na velmi velkou moc masmédií. Právě to je důvod, proč jsem za téma své práce zvolila *Volnočasové aktivity jako možnost boje proti negativním vlivům masové komunikace*.

Ve své diplomové práci se zaměřím na oblast mediálního působení na děti a mládež. Největší pozornost je soustředěna na negativní vliv působení médií na jedince a jeho volný čas. Dále se pokusím zjistit vliv médií na žáky ve velkoměstě jako jsou České Budějovice a v malém městě jako je Čkyně.

Tato práce je rozdělena do dvou hlavních částí – teoretické a praktické. Teoretická část se zabývá problematikou masových médií a trávení volného času

děti a mládeže. Obsahem první kapitoly je základní charakteristika médií, definice pojmů, funkce médií a jejich vztah ke společnosti. Druhá kapitola je věnována vlivu médií na děti a mládež. Jsou zde zmíněny především negativní vlivy jako například násilí, pornografie, manipulace médií a nevhodná identifikace. Třetí kapitola a závěr prvního tematického celku přináší obecnou charakteristiku volného času a volnočasových aktivit.

Druhou část studie tvoří výzkumné šetření realizované formou dotazníku, jeho grafické zpracování a následné vyhodnocení. Dotazníky týkající se způsobu trávení volného času a vztah k médiím jsem nechala vyplnit na dvou základních školách v sedmé a osmé třídě. Zároveň se pokusím srovnat výsledky z velkého a malého města.

Pro sestavení teoretické části jsem použila odbornou literaturu z oblasti pedagogiky a psychologie se zaměřením na média a volný čas dětí. Podrobný přehled uvádím v seznamu použité literatury na konci diplomové práce.

Problematika masových médií a jejich vlivu na veřejnost je natolik složitá a široká, že nelze postihnout všechny její oblasti v jediné práci. Pokusila jsem se tedy osvětlit alespoň některé, dle mého názoru podstatné, aspekty daného tématu.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 OBECNÁ SPECIFIKACE MÉDIÍ

1.1 Co jsou média

Média - tento pojem patří mezi nejpoužívanější pojmy současnosti. O médiích mluví a píší v nejrůznějších souvislostech sociologové, psychologové, novináři i politici. Mají na mysli především tisk, rozhlas, televizi a média založená na digitálním zpracování a přenosu dat, která nesou označení „nová“.

Název „médiu“ pochází z latiny a znamená prostředek, který něco zprostředkovává a zajišťuje. Obory jako fyzika, chemie, biologie a výpočetní technika označují pojmem *medium* to, co zprostředkovává někomu nějaké sdělení, tedy *medium komunikační*.

Slovo *medium* může mít mnoho dalších významů. Například se jím myslí technologie, které zajišťují produkci, přenos a příjem sdělení.

U médií a mediální komunikace rozlišujeme tři aspekty:

1. – média v sobě zahrnují užití technologií
2. – mají vliv na formování sociálních vztahů
3. – podílejí se na utváření kulturního prostředí

Masová média předpokládají existenci mas, lidí, kteří jsou médiem manipulováni. V dnešní době jsou média považována jako naděje při řešení společenských problémů, ale na druhé straně se tu objevují obavy z negativních důsledků, které mohou média vyvolat. Je třeba zdůraznit, že média vstupují do soukromého života každého jednotlivce a podílejí se na formování společnosti.

1.2 Význam masových médií

Masová média mají v dnešní době zásadní postavení a obrovský vliv na vývoj a chování jedinců. Z tohoto důvodu je velmi důležité studovat jejich účinek na socializační proces. Média představují významný zdroj zkušeností, poznatků, vstupují do soukromého života jedince a zároveň se podílejí na formování podoby veřejného života společnosti.

„... masová média (zvláště noviny, televize a rozhlas) mají v moderních společnostech zásadní a vzrůstající význam. Citovaný názor na média je velmi rozšířený a je zřejmě způsoben tím, že jsou:

zdrojem moci – potenciálním prostředkem vlivu, ovládnutí a prosazování inovací ve společnosti; pramenem informací životně důležitých pro fungování většiny společenských institucí a základním nástrojem jejich přenosu;

prostředím (či arénou), kde se na národní i mezinárodní úrovni odehrává celá řada událostí z oblasti veřejného života;

významným **zdrojem** výkladů sociální reality a představ o ní; proto jsou média také místem, kde jsou konstruovány, ukládány a nejviditelněji vyjadřovány změny v kultuře a hodnotách společností a skupin;

primárním klíčem ke **slávě** a k postavení známé osobnosti, stejně jako k účinnému vystupování na veřejnosti;

zdrojem uspořádaných a veřejně sdílených významových soustav, které empiricky i hodnotově vymezují, co je **normální**; odchylky jsou pak signalizovány a poměřovány tím, co je považováno za veřejně akceptovanou podobu normality.“¹

Je důležité rozlišovat média podle toho, jaký typ společenských vztahů mohou vytvářet. Na jedné straně rozlišujeme média sloužící k podpoře interpersonální komunikace, tedy dorozumívání mezi dvěma jednotlivci. Tato média podporují utváření sociálních vztahů mezi jednotlivci, umožňují přijímání

---

¹ McQUAIL, D. *Úvod do teorie masové komunikace*. Praha: Portál, 1999, s. 21.

vzkazů na obou stranách, dialog a nabízí zpětnou vazbu. Mezi interpersonální média patří dopisy, telegraf, telefon, chat nebo e-mail.

Na druhé straně existují masová média, která směřují od jednoho zdroje k publiku a jejich rysem je skutečnost, že nepodporují přijímání sdělení na obou stranách. Mezi tyto média řadíme noviny, časopisy, knihy, televizní a rozhlasová vysílání, film, kompaktní disky, internetové deníky a časopisy a televizní vysílání po internetu.

1.3 Funkce médií

Masová média nám podávají informace o dění ve světě, dále nás přesvědčují o správnosti určitého chování jako například v reklamě. Vedle toho nás ještě baví, mohou nás vzdělávat a poučovat.

„Médiím se připisují tyto společenské funkce:

- 1. informování** – poskytování informací o událostech a podmínkách života, jakož i o platném rozdělení moci a uspořádání mocenských vztahů; a usnadňování adaptace na změny podporou inovací a pokroku;
- 2. socializace** – vysvětlování a komentování významů událostí, platných společenských vztahů a informací spolu s podporou ustálených autorit a společenských norem, dále vytváření konsenzu a nastolování posloupností priorit;
- 3. kontinuita** – podpora převládajících kulturních vzorců, včetně objevování subkultur a nových směrů ve vývoji kultury;
- 4. zábava** – nabídka napětí, pobavení či rozptýlení, prostředek uvolnění a zdroj oslabování sociálního napětí;
- 5. získávání** – agitování pro společensky významné cíle (např. ve sféře politiky, ekonomiky či ekologie – záleží na dominantní hodnotové orientaci společnosti).²

---

² JIRÁK, J., KÖPPOVÁ, B. *Média a společnost*. Praha: Portál, 2003, s. 44.

1.4 Nová elektronická média

Dnešní společnost se ocitá v době tzv. „nových elektronických médií“. V této oblasti dominují především počítače a další moderní technologie. „Termínem „nová elektronická média“ se rozumí soubor inovací soustředěných kolem systému, jehož podstatou je vizuální zobrazovací jednotka (televizní obrazovka) spojená s počítačovou sítí. ...ve skutečnosti je to soubor nejrozličnějších elektronických technologií s nejrozličnějším užitím, jež byla všeobecně pojímána jako masová média.“³

U mladé generace je vidět rychlý nástup a používání nových technologií jako jsou internet, osobní počítač, mobilní telefon a CD přehrávač. Současně nejnovější statistiky ukazují velmi razantní vpád a rozvoj mobilních telefonů v české společnosti. Samozřejmě jako i ostatní média tak i mobilní telefony výrazně ovlivňují mladého člověka. Přetvářejí jeho životní styl a podílejí se na jeho trávení volného času. Tento vliv dokládají i údaje o tom, kolik hodin denně tráví mladý člověk před monitorem počítače nebo televizí.

1.5 Masová komunikace

Masová komunikace probíhá mezi jedním podavatelem a více příjemci současně. Zahrnuje instituce a různé skupiny, které používají technické prostředky jako je například tisk, film rozhlas a další.

Existují zde dva pohledy na masovou komunikaci. Jeden z nich je negativní a dá se vyložit tak, že noviny, filmy a další média přispívají ke zločinnosti, úpadku morálky a nárůstu osamělosti. Na druhé straně můžeme média považovat za určitý prostředek k posílení soudržnosti, k šíření informací nebo odhalování korupce.

I přesto je postoj veřejnosti k médiím spíše negativní a lidé spojují média především se zločinem, sexem a násilím.

---

³ SAK, P., SAKOVÁ, K. *Mládež na křižovatce*. Praha: Svoboda Servis, 2004, s. 189.

1.6 Média a společnost

Společnost je sice velká, ale na druhé straně se stává stále složitější. Hlavní roli v ní hrají média, která nejsou jen jejím produktem ale i odrazem.

Masová média jsou zdrojem vzorců chování a sociálního očekávání v dnešní společnosti. Mladí lidé se mohou čtením knih, sledováním televize, chozením do divadla nebo kina seznámit s normami dnešní společnosti.

Lidé mohou užívat média vědomě i nevědomě, která pak dokáží působit na myšlení a postoje jednotlivců.

Postupem času zaujala média velmi významné postavení a jejich vliv i moc se nadále zvětšuje. Skutečnost, že jsme na médiích závislí, můžeme pozorovat ve všech oblastech, ať už se jedná o vzdělání, církev, rodinu nebo vědu.

Proč lidé používají média? Jaké jsou jejich motivy?

- Hledání a získávání nových informací
- Vyplňování volného času
- Učení
- Hledání vlastní identity
- Hledání nových kontaktů
- Únik od problémů a starostí
- Zábava a rozptýlení

Média nemohou stát vně společnosti a kultury, protože jsou jejich součástí, jsou jimi ovlivňovány a sama média na ně mají také velký vliv. Můžeme říci, že masová média a společnost na sebe navzájem působí. Média se podílejí na formování kultury dané společnosti, reagují na poptávku ohledně informací, zábavy a přispívají tak ke změnám společenským i kulturním.

Chceme-li pochopit celý systém médií, zkusme se zamyslet nad tím, co by se stalo, kdyby veškerá masová komunikace jednoho dne zmizela. Jak by lidé žili? Dokázali by bez ní žít?

1.7 Média a jejich moc

Nelze přehlédnout, že média se stále rozvíjí, a proto máme k dispozici stále bohatší zdroje informací. Média mají obrovskou moc, dokáží přetvářet a měnit vše, čeho se zmocní. Dále přitahují a usměrňují pozornost veřejnosti, snaží se nás přesvědčit a ovlivňují naše chování. Celkově se dá říci, že se podílí na utváření kulturního prostředí, v němž žijeme.

Pod pojmem moc se ukrývá schopnost něco na světě změnit a ovládat lidi. Skrytá moc médií spočívá v tom, že ovlivňuje a přetváří naše chování, aniž bychom si to uvědomovali.

Médium je něco, co nás fascinuje, ale většinou nás také připravuje o volný čas, vůli, rodinný život, tvořivost a fantazii. Ale toto všechno se stává jen tehdy, když dovolíme a připustíme, abychom se stali pasivními a manipulovanými diváky.

Existují zde dva pohledy na média. Jeden z nich dává média do souvislosti s rozvrácením společnosti a s vzrůstem nemorálního chování osob. Mluví se zde i o schopnosti manipulovat a ovládat ostatní lidi. Poukazuje se tím na izolaci, odcizení a zranitelnost jedinců. Na druhé straně mají média schopnost sjednocovat jedince a pomáhat jim s integrací. V souvislosti s médii se zde zdůrazňuje i modernizace a svoboda. Jinými slovy můžeme říct, že masová média jsou schopna jak společnost podporovat, tak ji i rozvracet.

1.8 Kvalita informací

„Média (zvláště tisk a audiovizuální vysílání) by měla poskytovat vyčerpávající zásobu relevantních zpráv a podkladových informací o událostech ve společnosti a okolním světě.

Informace by měly být objektivní ve smyslu přesnosti, poctivosti, úplnosti, pravdivosti ve vztahu ke skutečnosti, spolehlivosti a oddělování faktů od názorů.

Informace by měly být vyvážené a nestranné – měly by zprostředkovávat alternativní názory bez senzacechtivosti a předpojatosti.“⁴

1.9 Očekávání a normy vztahující se k řádu

Bohužel neexistuje shoda v tom, co je opravdu dobrý řád, a proto může existovat spousta názorů na to, co je žádoucí pro danou společnost.

„S ohledem na relevantní veřejnost, již slouží, by média měla poskytovat kanály pro vzájemnou komunikaci a podporu.

Média mohou přispívat ke společenské integraci tím, že věnují soustředěnou pozornost společensky znevýhodněným nebo křivdou stíženým jednotlivcům a skupinám.

Média by neměla oslabovat sílu práva a řádu podporou nebo symbolickým odměňováním zločinu či společenského nepořádku.

V otázkách morálky, slušnosti a vkusu (zvláště ve věcech zobrazování sexu a násilí a užívání jazyka) by si média měla do jisté míry všimnout platných norem vyjadřujících to, co je zcela jasně veřejně přijatelné, a vyvarovat se toho, co budí hluboké veřejné pohoršení.“⁵

1.10 Obsah médií – obsah nízkého vkusu je opakující se jev

Obsahy médií mají velký význam pro formování jedince a zároveň působí na jeho rozvoj. Ideální obsah by měl získat, přesvědčit publikum a zároveň by měl odpovídat morálním hodnotám a normám. Toto pravidlo je ale v mnoha případech porušováno.

Mediálním systémům jde především o zisk, a tak je zobrazování sexu, vzrušení a napětí na prvním místě. Stále se opakující násilí, zachycování

---

⁴ McQUAIL, D. *Úvod do teorie masové komunikace*. Praha: Portál, 1999, s. 175.

⁵ McQUAIL, D. *Úvod do teorie masové komunikace*. Praha: Portál, 1999, s. 177.

kriminálních technik, pornografie, hororová tematika jsou typické obsahy dnešních médií a to vyvolává obrovské vlny kritiky.

Největší pozornost se klade na mediální násilné obsahy jak v televizi, tak na videokazetách a v počítačových hrách. Tyto mediální prostředky se totiž stávají jednou z nejčastějších volnočasových aktivit mladých lidí. Volný čas se stal takzvaným hledáním vzrušení, dobrodružství a právě násilí v médiích jim nabízí možnosti ji nalézt. Kromě toho komerční televize prodlužují vysílací čas, přibývá filmů s násilím a sexem a postupně se vytrácí vážné pořady.

2 VLV MÉDIÍ NA DĚTI A MLÁDEŽ

2.1 Vliv a působení médií na jednotlivce

Média mají velký dopad na jednotlivce i na celou společnost. Ovlivňují jejich chování, postoje a názory. Díky novým technologiím můžeme rozšiřovat naše vzdělávání, ale na druhé straně nás mohou média také děsit, vyvolávat napětí nebo uvádět v omyl. Média mohou posilovat i ohrožovat stabilitu společnosti a podporovat i brzdit společenské změny.

Není sporu, že média představují významný faktor v životě celé společnosti. Ale dodnes není jasné, čím vlastně ovlivňují jedince i společnost a jaké povahy toto jejich působení je. Je to dáno rozdílným pohledem publika na média a neustále se rozvíjejícím systémem nových technologií. Jednotlivci si vybírají nabízené mediální produkty podle svých zájmů a životního stylu.

Dále musíme upozornit na to, že nepůsobí jen média na publikum, ale také publikum na média. Je tedy jasné, že mezi nimi existuje vzájemný vztah a oboustranné ovlivňování.

„Média jsou vše prostupující a jsou všude kolem nás jako počasí. A stejně jako počasí, je těžké předvídat vlivy médií, jelikož je jich velký počet a jejich vzájemné vztahy jsou velmi složité. ...vědomi si toho, že jakkoliv je vliv médií na jednotlivce i společnost zřejmý a nepopíratelný, výklad povahy tohoto vlivu je obtížný a možnost důkazu nereálná. Jinými slovy, tentýž mediální obsah se může podílet na zcela odlišných (ba protichůdných) posunech ve stavu společnosti či rozpoložení jednotlivce.“⁶

---

⁶ JIRÁK, J., KÖPPOVÁ, B. *Média a společnost*. Praha: Portál, 2003, s. 172-173.

2.2 Vliv médií na agresivní chování

Agrese je určité ofenzivní jednání a chování, které není v souladu se schválenými sociálními pravidly. Agresivita je chápána jako dispozice k agresivnímu jednání.

Média mají obrovskou moc a největší nebezpečí spočívá v tom, že dokáží zjednodušit realitu a ovlivnit jedince natolik, že některé pořady u nich vyvolají agresivní chování. Je dokázáno, že čím je agresivní jednání v médiích reálnější, tím je větší pravděpodobnost, že se takové jednání objeví i u diváka.

Televizní zobrazování odpuzujících a děsivých obsahů jako jsou například horory nebo thrillery mohou mít za následek ztotožnění s hrdinou. Tyto obsahy někdy vedou až k sadistickému potěšení, kdy se jednotlivec identifikuje se zřůdami a vrahy.

Násilné filmy mají velký vliv na agresivní chování lidí a nejvíce jsou v tomto směru ohroženy děti. Sledování programů nabízejících agresivitu a jiné nevhodné obsahy se někdy projeví i na špatných výsledcích žáků ve škole. Je důležité zdůraznit, že nejen média, ale i jiné faktory zde hrají velkou roli. Vedle televize a počítače je třeba zmínit i zanedbávanou výchovu a násilnické chování rodičů mezi sebou a vůči dětem.

Kdo nese zodpovědnost za agresivitu dětí? Na jedné straně je obviňována televize, na druhé děti a rodiče, ale nezapomeňme vzít v úvahu vliv dalších aktérů jako je škola, kamarádi, víra, sousedé, tradice, ekonomická situace, počítače a s nimi spojené počítačové hry.

2.3 Televize

Proč se lidé dívají na televizi? Největší motivací je potřeba získat informace, dále je to zábava, vzdělávání, odpočinek a odreagování. Je třeba si uvědomit, že vše, co přijímáme z obrazovky, má vliv na naše chování, povahu, inteligenci, citlivost nebo otupělost. Nejvíce jsou ovšem ohroženy děti, které jsou snadno ovlivnitelné a se kterými může obrazovka jednoduše manipulovat.

Proč jsou média tak přitažlivá? Především barevný obraz se zvukem nabízí mnoho zajímavých podnětů, při nichž není třeba vykonávat jakoukoliv námahu nebo aktivitu jako například při čtení. Média se stávají každým rokem přitažlivější a nabízejí stále další nové kanály a programy. Velmi oblíbená je virtuální realita, druh počítačové hry, při níž máte na očích speciální brýle a jste propojeni s počítačem tak, že to, co vidíte, se mění podle toho, jak otáčíte hlavou a hýbete tělem. (ŘÍČAN, P., PITHARTOVÁ, D. *Krotíme obrazovku*. Praha: Portál, 1995. s. 12)

Diváci nejraději sledují sport, krvavé akční filmy se spoustou mrtvol, seriály, horory, prostě vše, co nějak působí na lidské pudy: pornografie, násilí nebo zprávy o vraždách a katastrofách. Schramm například tvrdí, že „...televize je jako obrovský, zářivý obchod se samoobsluhou, ve kterém si děti mohou vybrat vše, na co mají v danou chvíli chuť. Ovšem z hlediska správné diety je nabídka zcela nevyrovnaná.“⁷ Proto je třeba, aby byla televize určitým způsobem řízena.

Naše zákony se starají do jisté míry o to, aby se negativní obsahy médií nedostaly k dětem a mládeži. Od 6. hodiny ranní do 22. hodiny večerní se nesmí na televizi objevit nic, co by mohlo ohrozit morální nebo duševní vývoj dětí a mládeže. Z toho vyplývá, že bychom v této době na televizi neměli vidět žádné pornografické, násilné a krvavé scény. Bohužel tomu tak není. Peníze v tomto směru hrají velkou roli, a proto mnohdy zůstanou zákony jen na papíře.

Televizní stanice Nova je nám toho důkazem. Vysílá především akční filmy s násilnými obsahy a nebrání se ani vulgárnímu zobrazování sexu. Čím dál více se zhoršuje obraz Novy v očích českých diváků, která dává špatný příklad pro děti. Bohužel i přesto, že polovina mladých lidí považuje Novu za agresivní a hloupou, je vysílání Novy nejsledovanější.

Z této situace je zřejmé, jak velkou odpovědnost mají rodiče i učitelé. Je třeba zajistit, aby se dítě dívalo jen na ty pořady, které mu prospívají a pozitivně

---

⁷ KUNCZIK, M. *Základy masové komunikace*. Praha: Karolinum, 1995, s. 161.

jej ovlivňují. Především musíme vést naše děti ke kritickému myšlení při vybírání a sledování programů na televizi.

Když vezmeme v úvahu vše, co nám média umožní, nesmíme se divit, že mladí lidé dnes tráví před obrazovkou stále více času a jsou mediálními obsahy ovlivňováni. Na druhé straně ale tito jedinci postupně ztrácí svůj vlastní svět, žijí především ve světě médií a to představuje velké nebezpečí nejen pro dnešní ale i pro budoucí generace.

2.3.1 Obrazovka - náhradní život

V dnešní době stále přibývá lidí, kteří tráví většinu svého volného času před obrazovkou. Televize je sice velmi přitažlivá, ale na druhé straně dokáže ovlivnit život diváka natolik, že z něj vytěsni mnoho cenného a nesmírně jej ochudí.

Lidé se stávají pasivními diváky, přestávají sportovat, nemají čas na rozhovory a hry se svými dětmi. Dochází k tomu, že se lidé mezi sebou málo znají a nerozumí si. Tato skutečnost představuje největší nebezpečí pro děti, u kterých se oslabuje schopnost pomáhat si a dosahovat určitých cílů, neboť u televize po nich nikdo nic podobného nevyžaduje.

Další důležitý fakt souvisí s tím, že se v televizi objevují čím dál častěji násilné chvíle, které diváka děsí. Jde především o setkání s agresivitou a násilím, jejichž množství se neustále zvětšuje.

Každý by měl prožít svůj život naplno a neměl by propadnout příběhům z obrazovky, které sice nabízejí zajímavější a šťastnější situace, ale ty většinou neodpovídají realitě. Bohužel se zvyšuje počet kanálů a programů, které nabízejí dokonalejší obraz a vedle toho se také objevuje virtuální realita, která náhradní život s technologiemi ještě znásobí. Zde je nejvyšší čas se ptát, jestli tomuto rozvoji dokáží naše děti čelit.

2.3.2 Kritika obrazovky

Obrazovka bývá nejčastěji kritizována pro svá nevhodná témata, kde převažuje agresivita a sex. Další závažná námitka se obrací k zobrazování nepravdivého obrazu světa. Jde o to, že svět je zobrazován zkresleně, opomíjí podstatné okamžiky v životě, což ochuzuje lidskou duši, především dětskou. Rodiče si většinou neuvědomují, že děti, které se s nimi dívají na televizi, na ní vidí něco jiného. Tato skutečnost je způsobena hlavně nedostatkem jejich zkušeností.

Ještě více jsou v poslední době kritizovány počítačové hry. Děti u nich stráví zbytečně mnoho času a vedle toho jim tato aktivita bere to nejvzácnější: kontakt s přírodou a s kamarády. Podle současných statistik nemají dnešní děti vůbec zájem o četbu, věnují se raději činnostem, při kterých nemusí tolik přemýšlet. Bohužel touto cestou přicházejí o možnost kreativního myšlení a rozvíjení fantazie. Děti postupně ztrácí zájem o jakoukoliv činnost, stávají se pasivními diváky a můžeme říci, že se počítačová obrazovka stává jejich první drogou.

Pasivita, to je další závažný problém zmiňovaný s mediální tematikou. Děti nikam nechodí, s nikým se nekomunikují, nemají žádné zájmy a jen sedí doma u počítače. Mezilidská komunikace z očí do očí je často nahrazena mediální komunikací, jako je například chatování nebo ICQ.

2.3.3 Násilí v televizi

Násilí a pornografie v televizi jsou velmi aktuální témata. Na obrazovce jsou stále více a více uváděny nejsurovější a nejbrutálnější zločiny. Násilí je v mnoha filmech používáno jako nástroj k řešení problémů a většinou je předváděno v zábavných televizních pořadech jako normální a běžná strategie chování. Proto se nemůžeme divit skutečnosti, že agresivní lidé sledují násilné pořady především proto, aby mohli své vlastní chování chápat jako normální.

Sledování násilných obsahů může mít na diváka (především na děti) nepříznivý dopad, zvláště tehdy, jestliže obsahují tyto podmínky:

- 1) násilník je prezentován jako kladná a přitažlivá osoba
- 2) násilí je vždy ospravedlnitelné
- 3) násilí není potrestáno
- 4) násilí je prezentováno realisticky

Další důležitý fakt souvisí s tím, jak je násilí zasazeno do kontextu. Když dobro vítězí nad zlem, je to dobrý příklad pro děti, které se tím učí zla nebát. Bohužel v mnoha pořadech se tak nestává. Nejvíce bývají kritizovány horory a akční filmy, ve kterých vítězí sobečtí a bezohlední zločinci. Další nebezpečí může přinést příliš drastická scéna. Například detailně probodnuté oko nebo krvavé zranění může jedinci způsobit duševní poruchu, která se bude těžko odstraňovat.

V roce 1994 se někteří čeští spisovatelé a umělci obrátili na poslance Parlamentu s touto peticí:

„České dítě této doby vidí víc stříkající krve než voják v první linii. Zná víc rafinovaných způsobů mučení než zkušený gangster. Lidé, kteří mu zemřeli před očima, by naplnili obrovský masový hrob.

Masmédia mu běžně nabízejí pohled na drcené kosti a vyhrzlé vnitřnosti. Ukazují mu bolest bez soucitu a smrt bez lítosti. Sadistické ničení živého těla je mu často předváděno jako užitečná dovednost.

Dopouštíme, aby naše děti citově i rozumově zrály v kultuře, v níž je utrpení zlehčováno a násilí oslavováno. Tento vliv nezůstane bez následků. To dokládá řada statistik a závažných vědeckých prací, ale stačí použít zdravého rozumu. Všechny kulturní vzory – i ty nejhorší z nich – svádějí k napodobování a děti jsou vůči nim nejbezbrannější. Kriminalita naší mládeže stále roste. Máme důvodné podezření, že propagace surovosti, která zaplavila média a trhy, se na tom velkou měrou podílí.

Jsme spolutvůrci kultury této země a víme, že i my neseme odpovědnost za její přítomnost i budoucnost. Kdybychom nevěřili v možnost umění ovlivnit

cítění lidí, naše práce by ztratila smysl. Proto zvedáme svůj hlas proti nebezpečí, jehož sílu už dnes rozpoznáváme.

Žádáme Parlament České republiky o legislativní úpravu této problematiky. Necht' je zakázáno prodávat a půjčovat dětem a mládeži jakékoli nosiče informací, které ohrožují jejich zdravý vývoj, účinným způsobem regulováno veřejné předvádění brutality, zejména v televizi a v kinech.“⁸

Tuto petici podpořila většina občanů, ale poslanci v této věci ještě moc neudělali. Nezdá se ani, že by v televizních stanicích ubylo pořadů s násilím. Výjimku tvoří jen Česká televize, která se snaží a trochu ubrala násilných filmů.

2.3.4 Kýč na obrazovce

Termín kýč můžeme přirovnat k pohádce, která předstírá, že je skutečností. Jde vlastně o určitý druh lži, který je velmi oblíben u lidí, kteří se schovávají před pravdou o sobě samých a nechťejí si tuto realitu připustit.

Kýč se stává nebezpečným převážně pro ty, kteří hledají svoji identitu. Mladí lidé jsou v dnešní době obklopeni lží, a proto není divu, že někdy nejsou schopni rozeznat skutečnou lásku, přátelství a štěstí.

Pro člověka se kýč stane nebezpečný tehdy, pokud jej konzumuje příliš mnoho, bere jej jako únik před realitou a pokud ovládne jeho myšlení. (ŘÍČAN, P., PITHARTOVÁ, D. *Krotíme obrazovku*. Praha: Portál, 1995. s. 25,26)

2.3.5 Manipulace s dětskou duší

Média manipulují s divákem a zároveň ho formují do určité podoby. Bohužel na to nejvíce doplácí dětská duše. Největší nebezpečí hrozí tehdy, když si děti na násilí navyknou a budou ho považovat za normální a neškodné.

Násilí umožňuje ve velmi krátké době vybudovat napínavou dějovou sekvenci, konflikt a dovést je k jednoduchému dramatickému řešení. Nejhorší na tom všem je, že producenti a distributoři, kteří jsou za násilné televizní pořady zodpovědní, často zavírají oči před faktem, že by násilí mohlo mít nějaký

---

⁸ ŘÍČAN, P., PITHARTOVÁ, D. *Krotíme obrazovku*. Praha: Portál, 1995, s. 22-23.

negativní vliv na chování a vývoj jedince. Většina z nich si myslí, že děti jsou hloupé a že je násilí v televizi nemůže nikterak ovlivnit. Jeden producent westernů prohlásil: „Dětský divák prakticky neexistuje.“ Jiný tvrdil: „Děti považují kovbojky za hloupé a nic jim neříkají.“⁹ Někteří američtí televizní tvůrci si myslí, že násilí je součástí lidského života a je že ústředním znakem amerického života (Baldwin a Lewis 1972,299).

Dětské psychologové a psychiatři se převážně přiklánějí k názoru, že násilné filmy mají škodlivé účinky a jako symptomy mediálního působení uvádějí agresivní chování, poruchy spánku a přecitlivělost. Nejvíce jsou ohrožovány děti ve věku do 12 let. Je třeba ale zdůraznit, že se účinek médií nedá přesně věkově ohraničit. Je dokázáno, že se negativní účinky objevují převážně u chlapců, kteří jsou většinou popisováni jako agresivní a mají sklon napodobovat předváděné násilí.

V televizních pořadech pro nejmenší je méně krve a vražd, ale i přesto je v nich nejvíce násilí. Toto násilí je sice trochu měkčí povahy, ale dokáže malé děti zaujmout do takové míry, že ani nedutají. Některé děti si přejí tyto akční scény vyzkoušet a probouzí to v nich zalíbení v krutosti, ničení věcí a na druhé straně to může vést také k přílišnému strachu z násilí. Nejvíce záleží na výchově a vztahu rodičů k dítěti. Jestliže má jedinec bezpečné citové zázemí, je ohroženo méně a je schopnější negativním vlivům médií odolat.

2.3.6 Dítě a televize

České dítě tráví před obrazovkou průměrně 25 hodin týdně, tedy více než 3,5 hodiny denně. Průměrný český 13letý školák viděl za svůj život v televizi 52 000 vražd, znásilnění, ozbrojených loupeží a přepadení. To je velmi alarmující a šokující zjištění.

Co tím tyto statistiky říkají? Především to, že dnešní děti nahrazují aktivní činnost pasivitou a že sledování televize má na dítě negativní vliv. To potvrzuje

---

⁹ KUNCZIK, M. *Základy masové komunikace*. Praha: Karolinum, 1995, s. 51.

těž EEG vyšetření aktivity mozku během sledování televize. Ukázalo se, že po zapnutí televize se objevují alfa vlny, typické pro stav snění či hypnózy a to dokazuje podvědomé vyřazení aktivity diváka.

Dalším problémem je chřadnoucí fantazie lidí, kteří stále méně čtou. Mezinárodní výzkumy ukázaly, že úroveň vědomostí je tím nižší, čím vyšší je doba strávená sledováním televize. To se také negativně projevuje ve vyjadřování a matematických schopnostech dětí.

Bohužel největší nebezpečí to představuje pro dětskou fantazii a kreativitu. Televize přináší příliš hotové obrazy a díky tomu děti postupně ztrácí schopnost vytvářet si své vlastní představy. Vývoj fantazie je pro dítě velmi důležitý, protože souvisí s pozdějším vývojem citového prožívání, předvídavostí a schopností řešit nové a nečekané situace.

Příčiny, proč děti zabíjí, ukazují často na sledování televize od útlého věku, spoustu hodin strávených hraním počítačových her s tematikou zabíjení a také na rodiče, kteří nemají velký zájem o výchovu svých dětí. Mladí lidé se identifikují s filmovým hrdinou, který vyniká schopností chladnokrevně zabíjet.

Když se děti poperou o nějaký předmět nebo prestiž, tak se to dá pochopit. Jiná situace nastává, jakmile dítě znenadání začne kopat do druhého a není schopen vysvětlit, proč to dělá. Příčin může být několik: problémy v rodině, rozvod, hádky rodičů, ale i časté, dlouhé vysedávání u televize a sledování násilných pořadů.

Zde uvádím několik rad a faktů související se vztahem mezi dítětem a televizí:

- Televize je pro dítě v předškolním věku škodlivá.
- Ve věku mezi sedmi a deseti roky se dítě nachází ještě ve fázi, kdy není schopné odlišovat skutečnost a fikci. Přínos televize v tomto věku je záporný, výše uvedené negativní vlivy na formování duševního života dítěte jsou nadále výrazné.
- Nechceme-li ve věku do deseti let dítěte televizi z rodinného života vyloučit, pak je důležité, abychom velmi pečlivě pořady pro děti

vybírali, dívali se spolu s nimi a především potom s dětmi o tom mluvili.

- Přibližně ve věku 12 let se probouzí v dětech schopnost kritiky a to je věk, kdy může dítě poprvé sledovat televizi, aniž by to mělo negativní dopady na jeho vývoj.

2.3.7 Co děti potřebují?

- Děti potřebují osobní oslovení. Vyprávěná nebo přečtená pohádka má pro vývoj řeči a fantazie mnohonásobně větší význam než pohádka v televizi.
- Děti potřebují plnou a osobní zkušenost se světem. Nádherný dokument o brazilském pralese nenahradí dítěti reálnou zkušenost pozorování včely na lučních květech, spolu se zážitkem teplého dne. Díky těmto pro nás možná všedním zážitkům a zkušenostem získává dítě hluboký pocit životní jistoty. Umožňeme proto našim, zejména městským dětem, co nejbohatší zkušenosti.
- Děti potřebují pohyb. Pohybová aktivita v prvních letech života se rozhodujícím způsobem podílí na formování mozku.

Zkuste zjistit kolik času strávíte denně u televize. Víte, na co se dívá vaše dítě? A kolik hodin denně? Díváte se na některé pořady s dítětem společně a mluvíte s ním o nich? Zjištění je někdy velice překvapivé a přinutí rodiče se nad tímto problémem zamyslet.

2.3.8 Dívá se celá rodina

Televize v sobě ukrývá ohromnou moc. Dokáže ovládnout člověka a pomalu si ho utvářet k obrazu svému. Abychom uchránili naše děti před touto mocí, je třeba s nimi společně sledovat televizi a vést je k tomu, aby byly schopné vybrat si vhodný program a včas vypnout televizor.

Nejsmutnější na tom je situace, když se dítě posadí k televizi, jen proto, aby mohlo vůbec být se svým rodičem, kterého celý den neviděl. Někteří rodiče pracují od rána do večera, nemají na své děti čas, nemohou je kontrolovat, neznají ani jejich kamarády a neví, co dělají ve volném čase. V těchto rodinách pak vyrůstají děti, které přijdou ze školy domu, sednou si před obrazovku, nemají žádné zájmy a jsou příliš líné vykonat jakoukoliv aktivitu. Nakonec se před námi objeví rodinka, kde všichni sledují televizi a vůbec se spolu nebaví.

Nejmenší děti bychom neměli nechávat samotné před obrazovkou. Možná je televize zaujme víc, ale osobně vyprávěná pohádka je pro ně potřebnější a to vše spoluvytváří příjemný pocit bezpečí a teplo domova. Snažme se s nimi povídat, vyprávět, co jsme zažili, viděli a naučme tak dítě projevovat své city a nebát se o nich mluvit.

Obrazovka je jako magnet, který táhne naše děti k televizi. Je důležité zmínit, že na děti je kladen velký tlak ze strany médií. Kdo neviděl ten nejlepší trhák v televizi je považován za outsidera, který se pak cítí provinile. Aby tomuto tlaku rodina odolala, je třeba mít neobyčejnou sílu, trpělivost a výdrž. Jediné řešení je v pospolitosti rodin, které mají společný cíl a podobný styl života. (ŘÍČAN, P., PITHARTOVÁ, D. *Krotíme obrazovku*. Praha: Portál, 1995. s. 55,56)

2.3.9 Zodpovědnost rodičů

Když bychom hledaly zdroje násilí, našli bychom je v rodině, přátelích, sousedech, pedagogích, v politické a ekonomické situaci. Dále také v televizi a v ostatních médiích. Média bývají často kritizována za negativní vliv na děti, za násilí prezentováno v televizi, v počítačových hrách, ale málokdo si uvědomí, že za nemocnou dětskou duší stojí také rodinný stav. Všeobecně platí, že čím lepší vztahy jsou v rodině, tím lépe se dítě vyrovnává s agresivitou a násilím uváděných v televizi a má menší sklon televizi propadnout.

Je důležité, aby se dospělí jasně vyjádřili k programům, které se jim nelíbí a vysvětlili svým dětem, proč ten určitý program pro ně není vhodný. Rodiče by si měli uvědomit, že jsou zodpovědní za televizní výchovu, která by měla být jejich

společným úkolem. Předpokládá se od rodičů, že se budou o své děti zajímat a budou sledovat, jak vnímají různé programy v televizi.

Rodiče si musí nejdříve uvědomit, jaký je jejich vztah k dětem. Jak dlouho s nimi tráví čas, do jaké míry znají své děti, co ví o jejich volném čase, zálibách, tužbách a kamarádech. Další důležitá věc souvisí s tím, jestli rodiče umí naslouchat svým dětem, když vyprávějí své zážitky a nové zkušenosti.

Médiím podlehnou především děti, které postihla tíživá rodinná situace spojená s nechotou rodiny promluvit si a vyslechnout dítě, když má nějaký problém. V takových situacích se pak média stávají návykovou drogou, která pomáhá jedinci vyrovnat se s reálným životem. Televize pro něj v tomto případě znamená náhradní život. Proto jedna z nejdůležitějších úloh rodičů spočívá v tom, aby naučili své děti žít ve světě médií a umět jim odolat.

2.3.10 Televize je taková, jakou si ji přeje společnost

Podle Jaroslava Koří je televize taková, jakou si ji přejeme. To znamená, že ji chceme takovou, jaká je, trpíme ji, platíme a konzumujeme, ale na druhou stranu si tuto myšlenku nechceme připustit.

Televize je především komerční prostředek a o její kvalitě by se dalo dlouho diskutovat. V dnešní době usiluje především o zisk a přízeň diváků, které se snaží získat pomocí jednoduchých filmů, hloupostí, násilí a sexu.

V televizi se poslední dobou objevují samé katastrofy, požáry, povodně nebo vraždy. Vedle toho jsou velmi často na programu pořady s násilím nebo agresivitou jako například horory a jiné děsivé filmy. Bohužel spousta nevhodných programů je vysílána v době, kdy se na ně ještě dívají děti.

Televize se stala skoro dalším členem každé domácnosti, kde děti dostávají více podnětů z obrazovky než od vlastních rodičů. Matka ani otec se nestarají o to, na jaké pořady se jejich děti dívají a do jaké míry je mohou nevhodné filmy ovlivnit. Nedostatečná péče a výchova vede také k tomu, že dítě věnuje větší pozornost informacím z obrazovky, rychleji a snadněji se tak identifikuje s hlavním hrdinou.

2.3.11 Kolik hodin týdně se máme dívat na televizi?

„Doporučujeme nejvýše pět hodin týdně. Deset hodin je při dobrém výběru „dávka“ pro dospělého snad ještě rozumná, patnáct hodin je z hlediska duševního zdraví maximum, které má smysl překročit jen v době nemoci nebo za jiných výjimečných okolností. Jestli sami vysedáváte večer co večer před obrazovkou, pak je už předem ztracena šance, že z dítěte vychováte správného televizního diváka. Příklady táhnou.“¹⁰

U batolat se doporučuje jen večerníček.

Škodlivou mediální zábavu, kterou dětem odepřeme, můžeme jednoduše a efektivněji nahradit společnými chvílemi strávenými v rodinném kruhu. V mnoha rodinách děti postrádají lásku a zájem rodičů o jejich aktivity a zkušenosti. Dítěti bychom měli dát najevo, že jej bereme vážně, nasloucháme mu a snažíme se pochopit jeho problémy.

2.3.12 Jak naučit naše děti žít s televizí?

Na tuto stručnou otázku se dá stručně odpovědět. „Nebude to snadné“. Televize je plná násilných filmů, pornografie, a proto bychom měli naučit naše děti žít s obrazovkou, protože se s ní setkávají každý den. Co s tím můžeme udělat? Pavel Říčan a Drahomíra Pithartová uvádějí několik rad:

- 1) UČTE SVÉ DĚTI VYBÍRAT PROGRAMY! V dnešní době plné různých pořadů to není vůbec lehké. Největší chybu děláme, když si sedneme před televizi zrovna tehdy, když máme chuť, nudíme se a nemáme co dělat. Je třeba naplánovat sobě i dětem, co se bude sledovat.
- 2) NAUČTE DĚTI VYPÍNAT TELEVIZI! Když je pořad nevhodný pro děti, objevuje se tam násilí nebo vulgární slova, neváhejte a vysvětlete dětem, proč tento program pro ně není vhodný a vypněte to.
- 3) DÁVEJTE POZOR NA POČÍTAČOVÉ HRY! Počítačové hry jsou velmi přitažlivé a děti se s nimi naučí rychle pracovat. Bohužel mohou nahradit

---

¹⁰ ŘÍČAN, P., PITHARTOVÁ, D. *Krotíme obrazovku*. Praha: Portál, 1995, s. 42.

dítěti kamaráda a on s počítačem stráví více času než s lidmi okolo sebe. Největší nebezpečí přinášejí hry s násilnou tematikou.

- 4) **VYSVĚTLETE DĚTEM, CO SE SKRÝVÁ ZA MEDIÁLNÍM NÁSILÍM A PORNEM!** Je třeba jim vysvětlit, jak výhodný „kšeft“ představuje mediální násilí a porno. Že zde jde jen o nekultivované a holé pudy. Mluvte o tom, jaké triky se při natáčení těchto scén používají.
- 5) **MLUVTE S DĚTMI A VYSVĚTLUJTE!** Důležité je vysvětlit dítěti, proč je ten film nevhodný a poukázat na škodlivost mediálního násilí, pornografie, senzací a reklamy.

2.4 Pornografie v médiích

Pornografie je dalším velkým problémem spojovaný s médii. Televize nabízí spoustu programů s pornografickou tematikou, což představuje velké nebezpečí pro mládež. Především děti plně vytížených rodičů zůstávají často doma bez dozoru a mohou sledovat různé erotické a pornografické snímky.

Je třeba zdůraznit, že nejen televize, ale i další média tímto směrem ohrožují vývoj dětí. Pornografie se objevuje ve většině tiskovin, které jsou k vidění v každém novinovém stánku.

Internet je v této oblasti velmi vyhledávaný a zároveň velmi nebezpečný. Není problém si na webových stránkách najít pornografické materiály (obrázky nebo filmy), jejichž počet se v poslední době stále zvyšuje. Bohužel jsou často k vidění i zvrhlé a protizákonné snímky.

2.4.1 Možné následky sledování pornografie dětmi a mládeží

Sledování pornografie, ale i filmů a pořadů s erotickými scénami má negativní vliv na vývoj dětí a dospívajících jedinců. Zkracuje jim dětství předčasným probouzením jejich sexuálního citění a vedle toho ubíjí krásný milostný život, když mu bere něhu, krásu, tajemství a objevování.

Erotické scény, které zobrazují znásilnění a sadomasochismus, mohou u některých mužů vyvolat agresivní chování vůči ženě. Zvláště když je znásilnění

prezentováno jako něco, co se ženě líbí. Žena je velmi často v pornografických filmech ponižována a zobrazována jako nějaké zboží, které slouží mužské chuti.

Zobrazování sexuálních aktivit je spojeno se zvýšeným výskytem těhotenství u nezletilých, šířením pohlavních chorob a AIDS. Největší roli zde hraje pornografie, které se přisuzuje schopnost vyvolat pohlavní vzrušení a změnit postoje k sexuálnímu chování.

Je velmi obtížné určit hranice, do jaké míry mohou být na obrazovce odhalena lidská těla. Na rodičích spočívá odpovědnost za to, co jejich dítě sleduje. Rovněž by rodiče neměli podceňovat význam rozhovorů o lásce a sexu. Je lepší, když děti získají potřebné informace doma, než je pak hledat v médiích. Úplné zakazování nahoty dětem není správné, protože nahota je součástí našeho života. Je pak velmi smutné, když rodiče vzbudí u dítěte pocit, že nahota a sexualita je něco nečistého a špatného.

2.5 Reklama

Reklama je produkt, který podporuje komerční a podnikatelskou podstatu médií. Vedle toho přináší médiím finanční prostředky, které jsou velmi důležité pro jejich existenci.

Reklamu můžeme najít všude kolem nás: v novinách, časopisech, na billboardech u silnic, reklamních letáčích nebo plakátech na zdech. Hlavní cíl těchto prostředků je získat příjemce, zároveň je přesvědčit a ovlivnit.

Konzumenti by si měli dávat velký pozor na zrádnost reklam. Sice v nich nebývá mnoho násilných scén, ale nebezpečné je na nich hlavně to, že je vše prezentováno jako dokonalé, bezchybné a krásné. Je to jakýsi vylhaný ráj, kterému se někteří lidé zasmějí, ale jiní mu uvěří. Dostatečně vyzrálá osobnost se této lži jednoduše vysměje.

Druhou skupinou, co je vlivem reklamy nejvíce ohrožena, jsou děti, které nedokáží rafinované reklamě odolat a snadno uvěří lživé tezi. Další závažný problém souvisí s tím, že dlouhé vysedávání před televizí a sledování reklam způsobuje nemožnost rozvíjet vlastní tvořivou představivost.

Dá se říci, že reklama nelže, ale klame v mnoha směrech. V tomto případě se jedná především o vsugerování výhodných koupí. Ale je jen na nás, jak se rozhodneme a jestli si dokážeme uvědomit, co taková koupě s sebou přináší.

2.6 Počítače a počítačové hry

Počítač a počítačové hry jsou velmi oblíbené aktivity u dětí a mládeže. Nejčastější otázka a myšlenka se zabývá možnostmi a způsobem využívání počítače dnešních mladých lidí. Neslouží PC pouze k počítačovým hrám a navštěvování ilegálních pornografických stránek na internetu?

Počítačové hry se dají rozdělit na různé typy. Existují hry didaktické, s jejichž pomocí se děti mohou učit češtinu, matematiku, cizí jazyky a další předměty. Tyto hry bývají někdy nudné, ale na druhé straně se z nich děti mohou něčemu přiučit a především těmto hrám nepropadnou.

To samé se nedá říci o jiných typech her, které obsahují různá témata: hlavolam, bitvy, souboje, detektivní příběh a jiné. Jejich cílem není jedince něco naučit, ale zaplnit jeho volný čas, umožnit mu prožít napětí a vzrušení. Na druhé straně mohou někdy tyto hry cvičit uživatele v postřehu a logickém myšlení. I přesto jsou tyto hry nebezpečné, protože dokáží člověka ovládnout natolik, že hře propadne.

Je nutno zdůraznit, že nové informační technologie zásadně zasáhly do života mladé generace a změnily její přístup k životu a způsob řešení úkolů. Vliv počítačových her na děti bývá různý. Záleží především na tom, jaké má dítě kamarády, zájmy a do jaké míry je vnějším okolím ovlivněn. Velká zodpovědnost leží na rodičích, kteří by se měli zajímat o své dítě a jejich aktivity ve volném čase.

2.6.1 Násilí v počítačových hrách

V počítačových hrách je velmi často použito brutální násilí a agresivita. V mnoha hrách se objevuje především zabíjení ostatních osob. Tyto hry jsou postaveny na tom, že máme nějaký cíl a naším úkolem je se do něho trefit. Poté

následuje výbuch a pád figurky. Bohužel u spousty her platí pravidlo, že čím více krve, tím lepší hra.

Hráč není jen pasivním divákem jako to bývá u televize, ale je přímo vtažen do hry a stává se jejím účastníkem. Někdy se děti do hry ponoří tak, že jim ani nevadí, nebo si neuvědomují, že se účastní různých přestřelek nebo vražd. Vcítí se do hry natolik, jakoby tu situaci prožívaly skutečně. Ztotožnění s hlavním hrdinou, který používá k vítězství násilí a agresivitu, může vést k negativnímu vývoji u dětí.

2.6.2 Nebezpečí počítačových her

Počítačové hry jsou velmi nebezpečné. Největšímu ohrožení jsou vystaveny děti do osmi let věku. Dítě se totiž nejen dívá na to, co se děje na obrazovce, ale samo děj hry ovlivňuje. To může způsobit i to, že se jedinec naučí agresivnímu chování a bude ho později používat k řešení nějakých problémů.

Důležitou roli zde opět hrají rodiče, kteří by měli mít přehled o tom, jakými hrami se jejich dítě zabývá a kolik času se jim věnuje. Škodlivé hry by měly být dětem zakázány a rodiče by jim měli vysvětlit, proč jim tu či onu hru nepovolují. Společně by měli vybrat počítačové hry, které mají pozitivní vliv na vývoj dítěte. Hry, které dětem pomohou rozvíjet kreativitu a vylepšovat myšlení.

2.7 Internet

Internet patří k moderním informačním technologiím, které zásadně ovlivňují náš život. Zatímco na začátku devadesátých let u nás internet nebyl jinak významný, v současné době si většina lidí neumí život bez této technologie představit. Internet se používá především k vyhledávání informací, ke komunikaci prostřednictvím e-mailu, chatu nebo ICQ. Internet využívají hlavně studenti, vysokoškoláci a lidé s vyšším příjmem.

„Počet Čechů nad 15 let, kteří se připojují k internetu, se v první polovině letošního roku zvýšil na 53 procent. Ještě před dvěma lety to bylo 44 procent. Dvě třetiny jeho aktivních uživatelů nakupují on-line, komunikují prostřednictvím

služeb instant messaging (například ICQ), více než polovina pak stahuje programy a třetina stahuje filmy.¹¹

Nejvíce je využívána elektronická pošta, která představuje celou řadu předností jako jsou například cena a rychlost. Další velmi frekventovaný způsob využívání internetu je chat. „Chaty jsou virtuální místnosti s vymezeným tématem hovoru. Prostřednictvím počítače a internetu jedinci virtuálně vstupují do místnosti a do probíhajícího hovoru.“¹²

Jako ostatní média tak i internet může být pro děti nebezpečný. Mohou si na něm vypěstovat závislost. To se může projevit několika hodinami strávenými na internetu, kdy člověk za čas zapomene, co vlastně původně hledal. Nejrychleji a nejčastěji jsou jedinci závislí na chatu. Člověk skrývá svou vlastní identitu za vymyšleným jménem, seznamuje se se spoustou lidí a postupně na chatu tráví víc a víc času. I této komunikaci se ale nevyrovná komunikace tváří v tvář.

Dalším negativním jevem je odlidštění společnosti. To znamená, že lidé komunikují více přes počítač a jinou techniku. Na internetu se lidé k sobě chovají jinak než v běžné situaci. Dovolí si říci věci, které by jinak neřekli a ve skutečnosti jsou tito jedinci spíše tišší a zakřiknutí. Komunikace z očí do očí, která je pro mezilidské vztahy velmi důležitá, pomalu upadá.

S internetem pracují i děti, které vědí velmi málo o jeho hrozbách. Jak už bylo řečeno, děti mají tendenci médiím věřit a snadno se nechají ovlivnit. Berou internet jako něco, co pro ně není nebezpečné a přitom si neuvědomují jeho negativní stránky. Stejně jako při užívání ostatních médií i v případě internetu by rodiče měli kontrolovat, kolik času tráví jejich dítě u této aktivity a v jaké souvislosti ho využívá.

---

¹¹ *Internet navštěvují zejména mladí lidé*, 7. července 2007. <http://www.lidovky.cz/internet-navstevuji-zejmena-mladi-lide-d9v-/ln_noviny.asp?c=A070707_000036_ln_noviny_sko&klic=220217&mes=070707_0>.

¹² SAK, P., SAKOVÁ, K. *Mládež na křižovatce*. Praha: Svoboda Servis, 2004, s. 141.

2.8 Bulvární média - Senzace a skandály

„V českých zemích se pro masový tisk vžil pojem *bulvární tisk*. Termín je odvozen od francouzského modelu listů prodávaných na bulvárech (širokých pařížských ulicích). K rozvoji masového (bulvárního) tisku v českých zemích došlo až ve druhé polovině dvacátých let 20. století.“¹³

Bulvár je opakem serióznosti. Seriózní média chtějí svého zákazníka především kvalitně informovat, zato bulvární média se snaží jedince pobavit. Základním principem bulvárního tisku je to, že vykřičí do světa problém, o kterém se mlčelo a doplní ho falešnými informacemi.

Pojem „senzační noviny“ je typ novin, který se věnoval především zpracování „senzací“, což jsou události působící rozruch a překvapení. Tyto zprávy přitahovaly a stále přitahují spoustu čtenářů. To vede také k tomu, že jsou často zveřejňovány nepravdivé zprávy a informace.

Kromě senzací jsou pro bulvární noviny velmi přitažlivé také skandály. Pod tímto pojmem si můžeme přestavit událost spjatou s vážným porušením či zneužíváním hodnot či norem dané společnosti.

2.9 Zkreslená a falešná realita

Největší nebezpečí v této podobě hrozí dětem, které se učí odlišovat skutečnost od fikce a může se tak stát, že si vytvoří falešný obraz světa, kterého se budou v pozdější době těžko zbavovat.

Většina lidí si myslí, že to, co vidí, slyší nebo čte, má nějakou souvislost se světem, ve kterém žijí. Mnohdy divák není schopen rozeznat, co je skutečné a co je fikce.

Příčina zkreslené reality je prostá. Masová média se snaží zaujmout své publikum, které má rádo především věci, které nejsou v souladu s realitou – fikce, fantazii a pobavení. To je způsobeno hlavně tím, že lidé hledají způsob, jak

---

¹³ JIRÁK, J., KÖPPLOVÁ, B. *Média a společnost*. Praha: Portál, 2003, s. 30.

uniknout z reality, hledají vzory, s nimiž by se mohli identifikovat a nezáleží jim na tom, jestli jde o idealizovaný či realistický objekt.

Na obrazovkách vidíme jen samé rvačky, urážení, střílení a ponižování. Na druhé straně poslušnost a kázeň bývají připisovány neschopným a slabým hlupákům. Zde se rodí základy násilí a způsob řešení mezilidských vztahů. Rána a výstřel jsou v dnešních pořadech na prvním místě. Bohužel toto je velmi smutná realita, nad kterou by se měl každý zamyslet.

2.10 Nebezpečí identifikace

Identifikace nastává v momentě, když si daná osoba přeje být podobná určitému vzoru, napodobuje a přejímá jeho chování. Většina lidí si vytváří určité vztahy k postavám a osobnostem, které vidí na obrazovce. Snaží se vcítit do televizní postavy, chtějí být stejní jako ona, mít stejné emoce a prožívat podobné zážitky. Bohužel si tyto jedinci neuvědomují, že postupně ztrácí vlastní identitu.

„Teorie vzorů: Teorie sociálního učení v zásadě vychází z představy, že lidé se – byť složitými, vnitřně provázanými a různou měrou uvědomovanými procesy – učí žít ve své společnosti tím, že přejímají modely chování, jichž jsou svědky nebo které jim společnost různou formou nabízí.

...médiá nabízejí nepřehledné množství vzorů, jak se chovat v různých rolích a různých situacích, s nimiž se mohou uživatelé médií identifikovat, a tak si v dlouhodobé perspektivě zajistit větší naději, že se úspěšně včlení do společnosti.“¹⁴

Spousta mediálních obsahů může vést k nápodobě. Největší nebezpečí představuje identifikace se zobrazovaným násilím. Mnohdy jde o loupežné přepadení, pouliční bitky nebo různé vykrádání pošt a dalších institucí. Může se stát, že se těmito scénami bude jedinec inspirovat a také se podle nich naučí jednat.

---

¹⁴ JIRÁK, J., KÖPPLOVÁ, B. *Média a společnost*. Praha: Portál, 2003, s. 164-165.

Je třeba zdůraznit, že dítě v předškolním věku není schopno odlišit předváděnou skutečnost od fantastických scén. Proto je třeba, aby rodiče svým dětem vysvětlili, že násilí v příbězích a ve zprávách je většinou zobrazováno v nerealistickém světle a že to takhle na světě nechodí. Měli by je učit kritickému myšlení - kriticky hodnotit současnou situaci. Důležité je, aby dítě bylo schopno poznávat v televizi hlupáky, kýč a znát úctu k lidskému životu. Na druhé straně bychom dětem neměli bránit ve styku s násilím a agresivitou, ale naopak bychom u nich měli vyvolat zábrany, aby nedělaly v životě nelidské a nevkusné věci.

2.11 Úloha a vliv učitele

Může se zdát, že učitel nemá tak velký vliv na děti jako jejich rodiče. Ale když vezmeme v úvahu, kolik dětí učitel učí, tak je zřejmé, že jeho úloha ve výchově je obrovská. Stávají se případy, kdy vynikající učitel/ka mají na dítě větší vliv než jeho vlastní rodiče. Dokáží jedincům pomoci a oni pak v učitelích vidí svůj vzor.

Učitel mnohdy stráví s dítětem více času než rodiče a všímá si jeho změn v chování. Zhoršení prospěchu, poruchy chování, nekázeň a jiné projevy mohou být následkem sledování násilných pořadů v televizi nebo časté vysedávání u počítačových her. O těchto problémech většina rodičů ani netuší, a proto je třeba, aby je o tom učitel informoval.

Učitel by měl mít nepatrný přehled o tom, na jaké pořady se žáci dívají, aby si s nimi mohl o pořadech promluvit. Touto cestou by je mohl naučit dostatečné kritice pořadů.

Jak rodiče, tak i učitel by měl vyjádřit svůj názor ke sledovaným programům. Měl by je varovat před nevhodnými obsahy, které obrazovka nabízí a které jsou pro děti nějakým způsobem nebezpečné.

2.12 Zdravotní následky

Zdraví představuje pro většinu jedinců to nejcennější a přesto si jej spousta lidí ničí.

- Časté vysedávání před obrazovkou omezuje zdravý pohyb na čerstvém vzduchu.
- Mladí lidé se nepohybují, nevěnují se žádné aktivní činnosti a to vede k rozvíjející se obezitě, hlavně u dětí.
- Konzumenti médií si křiví páteř a zhoršuje se jim zrak.
- Médium může působit negativně na nervový systém. Násilné filmy jako jsou například horory zvyšují adrenalin a narušují klidný spánek. Především dětem se před spaním nebo ve snech vybavují drastické a děsivé scény z filmů.
- Je dokázáno, že dlouhé vysedávání před obrazovkou a sledování akčních filmů může poškodit mozkové buňky.
- Je třeba zmínit i škodlivé záření v okruhu asi dvou metrů od televizoru. (ŘÍČAN, P., PITHARTOVÁ, D. *Krotíme obrazovku*. Praha: Portál, 1995. s. 30)

3 VOLNÝ ČAS A AKTIVITY MLÁDEŽE

3.1 Pojem volný čas

Pod pojmem volný čas si můžeme představit čas, v němž si jedinec svobodně volí svou činnost na základě svých zájmů, nálad a pocitů. Je to doba věnovaná oddechu, relaxaci, pobavení, uvolnění po práci, studiu a seberealizaci. Člověk si ve svém volnu vybírá především takové aktivity, které mu přinášejí potěšení, radost a rozvíjí jeho schopnosti.

Termín „volný čas“ se stává velmi diskutovaným tématem, zvláště v současné době, kdy přibývá počet mladistvých toxikomanů a narkomanů závislých na různých látkách, drogách a herních automatech. Dochází také k nárůstu kriminality mládeže. Proto se spousta sociologů, pedagogů, psychologů touto oblastí zajímá a snaží se najít odpověď na základní otázku: Jak a čím upoutat dnešního mladého člověka ve svém volném čase?

Je zjištěno, že nejčastějšími aktivitami mladých lidí jsou poslech hudby, sledování televize, počítač, internet, chatování a další. Z těchto výzkumů je zřejmé, že není radno podceňovat význam masových komunikačních médií a jejich vliv na jedince.

Volný čas je pro každého člověka velmi důležitý a výrazně zasahuje do jeho života. Je velmi spjat s danou společností a s jejími hodnotami. Jestliže společnost zabezpečí kvalitní trávení volného času dětí a mládeže, zlepší tím rozvoj schopností mladých lidí a potlačí negativní sociální rysy.

3.2 Význam a funkce volnočasových aktivit

„Volný čas tvoří relativně snadno dostupný prostor pro vzdělávání a představuje ideální příležitost k získávání informací a životní orientace.“¹⁵

Základní funkce volného času je odpočinek, zábava, zájmová činnost,

---

¹⁵ VÁŽANSKÝ, M. *Základy pedagogiky volného času*. Brno: Print-Typia, 2001, s. 32.

vzdělávání a aktivní soužití se sociálním prostředím. Činnosti každého jedince ve volném čase jsou výrazem jeho potřeb a zájmů.

V žádném dalším životním období se jedinec nezajímá o tak široké spektrum aktivit jako v dětství a v mládí. Toto období je velmi důležité pro celoživotní orientaci člověka, a proto bychom měli začít s výchovou k volnému času a výchovou ve volném čase od nejtělejšího věku.

Spousta volnočasových aktivit má své zázemí v rodině a navazuje rovněž na způsob trávení života v té či oné domácnosti. Aby byl člověk spokojený se svým životem, potřebuje smysluplně využívat volný čas. Dlouhodobý nedostatek tohoto pocitu vyvolává nespokojenost, rozladěnost, a proto je velmi důležité, aby jedinec prožil něco příjemného a uvědomil si přitom své přednosti, předpoklady a možnosti sebe sama. Aktivita, při nichž se cítíme příjemně a šťastně, nám přináší životní pohodu a spokojenost s vlastním způsobem života.

3.3 Volnočasové potřeby a zájmy

„Zájmy ve volném čase zpravidla vypovídají nejen o kognitivní, ale i o emocionální sféře osobnosti. Všeobecně je možné se domnívat, že pro zájmy existují obdobné určující faktory jako pro volnočasové aktivity. V souvislosti se zájmy se často poukazuje i na volnočasové potřeby, které se převážně odhalují porovnáváním četnosti, intenzity a kvality činností ve volném čase.“¹⁶

H.W. Opaschowski uvedl přehled hlavních potřeb, kde poukázal na jejich prolínání a vnitřní závislost:

- potřeba zotavení, osvěžení, zdraví a dobrého pocitu (REKREACE): psychické uvolnění, uspokojení sexuálních potřeb, dostatek spánku a odpočinku
- potřeba vyrovnání, rozptýlení a potěšení (KOMPENZACE): uvolnění se od sledovaných cílů, užívání života a podpora bezstarostného života

---

¹⁶ VÁŽANSKÝ, M. *Základy pedagogiky volného času*. Brno: Print-Typia, 2001, s. 36.

- potřeba poznání, učebního podněcování a dalšího vzdělávání (EDUKACE): snaha o získání nových zážitků, potřeba rozvoje a vyburcování sebe sama, změna osobnosti a úsilí o další učení
- potřeba klidu, pohody, rozjímání a sebevědomí (KONTEMPLACE): podpora vlastní osoby, s tím související hledání a získávání času pro sebe samého, umění porozumět sobě samému a osvobodit se od stresu a nervového vypětí
- potřeba sdělení, kontaktu a družnosti (KOMUNIKACE): touha po sdělování nových informací, přání a pocitů, vyhledávání nových sociálních vztahů, objevování lásky a něžnosti
- potřeba společnosti, kolektivního vztahu a tvoření skupin (INTEGRACE): hledání sociálního bezpečí, sounáležitosti a emocionální jistoty, dále sem patří hry, vztahy v rodině, tradice a sociální učení
- potřeba účastenství, angažovanosti a sociálního sebepojetí (PARTICIPACE): hledání vlastní identity, účast a snaha o splnění cílů, odpovědnost, kooperace a solidarita
- potřeba kreativního rozvoje, produktivního uplatnění a účasti na kulturním životě (ENKULTURACE): prosazování svých myšlenek a přání, fantazie, rozvíjení estetického vnímání a iniciativa (VÁŽANSKÝ, M. *Základy pedagogiky volného času*. Brno: Print-Typia, 2001. s.36,37,38)

3.4 Kultura a výchova jedince

Kultura jedince je soubor jeho osobních vzorců chování, jeho myšlenek, názorů a postojů. „Kultura, kterou chápeme jako výtvar celé společnosti, vychází z podmínek, v nichž lidé žijí a v nichž vytvářejí prostředky k uspokojování svých biologických i společenských potřeb...Výchova je velmi důležitý projev kultury, je nositelkou jejího rozvoje a kvality. Navzájem se ovlivňují, vzájemně působí na

svůj rozvoj a kvalitu. Společnost, která má dobrý výchovný systém, je i vysoce kulturní.“¹⁷

Výchova v rodině působí na každého od nejtělejšího věku a rozvíjí tak jedincovy kvality. Dítě se učí především nápodobou těch, kdo jsou mu citově blízcí, a proto by z jejich světa měly zmizet špatné vzorce chování jako je agresivita, zabíjení a krutost.

3.4.1 Začátek je v rodině

Rodina je prvotním prostředím volnočasového života a s výchovou se zásadně podílí na formování jedinců. Rodina vytváří sociální a hmotné podmínky, začíná s výchovou, vzděláváním a podílí se na rozvoji mezilidských vztahů. Rodiče by měli být takzvaní inspirátoři a iniciátoři aktivit svých dětí. Měli by se účastnit na plánování volného času jejich dětí a měli by je učit jak aktivně využívat volný čas a rozvíjet sama sebe.

Rodiče by měli svým dětem nejen věnovat dostatek času, ale také jim umožnit pomáhat v domácnosti, na zahradě a dovolit jim povídat si s nimi. Vstřícné rodinné prostředí hraje významnou roli v rozvoji volného času dětí.

Děti se nejdříve setkávají s volným časem v rodině a pak ve škole. Postupem času získávají zkušenosti a vytvářejí nové sociální vazby, prožívají radost, zklamání a poznávají samy sebe.

3.4.2 Výchova mimo vyučování

Rodina, škola a další zařízení se podílejí na výchově mimo vyučování. „Výchova mimo vyučování:

- probíhá mimo povinné vyučování;
- probíhá mimo bezprostřední vliv rodiny;
- je institucionálně zajištěná;
- uskutečňuje se převážně ve volném čase.“¹⁸

---

¹⁷ SPOUSTA, V. a kol. *Metody a formy výchovy ve volném čase*. Brno: Masarykova univerzita, 1996, s. 11.

Výchova jedinců v době mimo vyučování má významný vliv na výchovu, využívání volného času, rozvíjení schopností a dovedností. Jedná se o určitý způsob odpočinku, rekreace a zábavy.

Pedagog, který pracuje s dětmi v době mimo vyučování, by měl mít především pochopení a zájem o děti. Měl by být schopen vytvořit bezpečné a tvořivé prostředí, kde budou jedinci rozvíjet své schopnosti a zájmy. Vhodné pedagogické ovlivňování volného času může do jisté míry zabránit negativním jevům jako jsou například agresivita nebo drogová závislost. Těmto vlivům podlehnou hlavně ti jedinci, kteří nemají svého koníčka, žádné zájmy a většinu času se nudí.

3.4.3 Funkce výchovy mimo vyučování

Výchova mimo vyučování plní funkci:

- výchovně-vzdělávací – jednotlivé instituce se podílejí na rozvíjení schopností jedinců a jejich zájmů. Získávají nové vědomosti a jsou motivováni k hodnotnému využívání volného času;
- zdravotní – střídání různých činností, které jim přinášejí radost, a pohyb na čerstvém vzduchu přispívá ke zdravému tělesnému a duševnímu vývoji dětí;
- sociální – instituce se starají o děti v době, kdy jsou jejich rodiče v zaměstnání (někdy nahrazují rodinu) a podílejí se na utváření žádoucích sociálních vztahů. (PÁVKOVÁ, J. a kol. *Pedagogika volného času*. Praha: Portál, 1999. s. 39,40)

3.4.4 Někdo volný čas využít neumí

Existují rozdíly v možnostech a postojích k využívání volného času. Jsou zde lidé, kteří nemohou volný čas využívat vzhledem k jejich životní situaci, která

---

¹⁸ PÁVKOVÁ, J. a kol. *Pedagogika volného času*. Praha: Portál, 1999, s. 39.

může zahrnovat nedostatečné finanční příjmy, rozvod, zdravotně handicapované nebo důchodce. Na druhé straně jsou jedinci, kteří odmítají volný čas využívat.

Někteří mladí lidé mají po škole nebo po práci spoustu volného času, ale neumí ho využívat a neumějí se v něm orientovat. Mnohdy si jedinec nedovede vybrat ze široké nabídky aktivit, neumí na ně reagovat a potom se stává, že zůstane u nicnedělání a nudy. Neschopnost a neznalost využívání volnočasových aktivit člověka izoluje a zároveň mu ztěžuje vstup do dalších oblastí života. Proto je třeba rozvíjet různé stránky jedince, probouzet v něm zdravé sebevědomí a vyžadovat od něj aktivní přístup k životu.

Překonat tento problém znamená připravit děti a mladé lidi na realizování svého volného času. To vyžaduje vytvářet dostatek přitažlivých nabídek, odstraňovat nezáměr a učit je, jak těchto možností využívat. Nejdůležitějším bodem v tomto směru je podpora ze strany dospělých, kteří se mají snažit naučit děti aktivně se podílet na různých činnostech, umět se spolehnout na sama sebe a učit se žít.

3.5 Volnočasové aktivity

Volný čas je spojován s pocitem svobody a volnosti. I tyto pocity prožívají děti na všech školách. Nejdůležitějším úkolem je naučit děti využívat volný čas kvalitně. Volnočasové aktivity v době školní docházky odkrývají zájmy a nadání dětí. Díky nim se utváří vztah dětí k dalším způsobům vzdělávání a k budoucí profesi.

Na školách existují školní hřiště, vycházejí školní časopisy a jiné. Do výchovně vzdělávacího procesu se přidávají zájezdy, výlety, exkurze, kulturní nebo sportovní akce. Tyto činnosti jsou odlišné od běžného školního vyučování a žáci je vítají, protože při nich mohou projevit svoji osobnost a samostatnost. Pro pedagogy to znamená jen jedno. Přiblížit se studentům prostřednictvím vhodných činností a především být ochotný se na nich podílet a spolupracovat.

Bohužel dnešní děti nedostávají dost možností k realizování svých cílů jak ve škole tak v rodině. Největší problém v této oblasti hrají peníze. Z finančních důvodů se většinou pronajímají školní hřiště a další majetek k jiným činnostem.

3.5.1 Zájmová činnost

Zájmová činnost je výborným prostředkem k odpočinku a zároveň dokáže vyvolat životní pohodu a spokojenost. Přináší každému z nás příjemné prožitky a zážitky. Zájmová činnost by měla být součástí života každého dítěte, neboť rozvíjí celou osobnost. Na základě vlastní aktivity si jedinec rozšiřuje své zkušenosti, znalosti a zároveň se touto činností podporuje tvořivost a samostatnost.

Různé aktivity nebo činnosti pomáhají k individuálnímu rozvoji jedince, při nichž navazuje kontakt s druhými, vytváří kamarádské vztahy a přátelství. Je to příjemný pocit, když člověk není sám a může trávit volný čas s přáteli.

3.5.2 Hra – základní činnost dítěte

Hra, učení a práce jsou tři základní lidské činnosti, které se podílejí na rozvoji osobnosti a provázejí ho celý život. Hra je důležitá aktivita, ve které má člověk možnost prožívat svůj vlastní život.

Hra je součástí života dítěte, která ho připravuje na dospělost. V tradiční společnosti se děti připravovaly na život úplně jinak než dnešní děti. Hrály si na rodiče, učitele, žáky, bojovníky a seznamovaly se se základními společenskými rolemi a vztahy mezi nimi. V dnešní společnosti se tyto hry sice stále vyskytují, ale jejich zastoupení je menší. Vedle nich se ujímají hry související s moderními technologiemi. Bohužel některé tyto nové hry nejsou často určeny dětem, ale dospělým, a přesto s nimi děti tráví většinu svého volného času.

Jedině ve hře si můžeme zkusit jednat tváří v tvář a zažít nečekané následky. Hra je činnost spontánní, dobrovolná, přináší člověku radostné prožitky a má vliv na utváření mravních i etických postojů. Díky hře člověk uspokojuje své potřeby, zájmy, rozvíjí své schopnosti a zároveň se přitom vzdělává.

3.5.3 Výchovný význam hry

Hra je svobodná činnost jedince, která vychází z jeho zájmů a je to prostředek k získávání nových zkušeností a dosahování určitých cílů. Hra přináší uspokojení potřeb, zábavu, ponaučení atd. Hra má takovou moc, že dokáže i nepříjemné věci obrátit v potěšení.

S hrou je spojené určité přijímání rolí, které má svá pravidla a podle kterých se děti řídí. Prostřednictvím her si dítě může vyzkoušet roli, se kterou se v životě ještě nesešel. Získá tím nové informace a zkušenosti, které mohou být užitečné pro jeho praktický život.

Hra je nezbytnou činností pro harmonický vývoj dítěte, kdy dítě začíná poznávat smysl života a především samo sebe. U dětí, které si nemohly v dětství hrát, se později může objevit deprivace a v horším případě se tyto děti začnou zabývat kriminální činností.

Důležité je, aby si dítě mohlo samo vybrat a rozhodnout se pro činnost, která ho baví. Neměli bychom děti do ničeho nutit a zároveň jim zakazovat činnosti, které jsou pro jejich život prospěšné a užitečné. Touto cestou bychom se dostali do světa příkazů, zákazů a ocitli se mimo svět hry.

3.5.4 Vrstevnické skupiny

Pro spoustu dětí je první formou sdružování vrstevnická skupina. Vytváří ji jedinci většinou stejného věku, podobného zájmu a často také téhož pohlaví. Takováto skupina poskytuje zázemí, ochranu, pocit bezpečí, vytváří sociální vztahy, pomáhá překonávat izolaci a přispívá k lepší socializaci. Vrstevnické skupiny se věnují společným hrám, soutěžím, zábavě a umožňují vzájemnou komunikaci.

V některých případech mohou skupiny znamenat velké riziko spojené s řadou jevů sociální patologie. Jedná se například o extrémistické skupiny, některé sekty a další skupiny projevující se delikventním chováním.

Obecně lze ale říci, že členství ve vrstevnické skupině představuje významný faktor pro zdravý vývoj jedince.

3.6 Prostory a zařízení pro volný čas dětí a mládeže

Pro děti je velmi důležité, aby trávily svůj volný čas kvalitně. Jakmile nedochází k pozitivnímu naplnění volného času a ke správnému rozvoji dětí, objevují se mezi námi jedinci, kteří mají problémy se vzděláním, nevidí pro sebe perspektivu ve společnosti, zabíjí čas místo toho, aby se seberealizovali. Abychom tomu zabránili, je třeba, aby společnost preferovala rozvíjení aktivit ve volném čase dětí a mládeže.

V současné době prostory volného času, především hřiště, procházejí výraznými změnami. Bohužel se najde spousta míst, která nejsou udržována. Některá z dětských hřišť byla dokonce zrušena, protože se zřizovatelé nechtěli přizpůsobit novým, náročnějším požadavkům na bezpečnost a mnohde sehrály velmi významnou roli peníze.

3.6.1 Postmoderní prostředí pro volný čas

Naše děti ve volném čase ztrácejí kontakt s reálným světem. Vyrůstají v obklopení sídlišť, mrakodrapů, obchodních center, aut a izolují se tak od přirozeného prostředí – od přírody. Děti a mladí lidé žijící ve velkých městech upřednostňují hry na počítači nebo televizi, než aby si šli hrát na pískoviště či hřiště. (HODAŇ, B. *Sborník sdělení přednesených na vědeckém symposiu, Volný čas a jeho současné problémy*. Olomouc: Fakulta tělesné kultury Univerzity Palackého, 2002. s.84,85)

Děti přestávají prožívat svůj volný čas tak, jak by měly. Přirozený prožitek je nahrazen virtuálním prožitkem, který umožní prožít něco zajímavého bez toho, aby dítě projevilo samo nějakou tělesnou aktivitu nebo snahu. Přirozený prožitek zahrnuje aktivní život člověka, zatímco ve virtuálním světě postačí jedno stisknutí myši u počítače.

Bohužel školní i mimoškolní prostředí nenabízí dostatek kvalitních volnočasových aktivit, díky kterým by děti získaly sociální zkušenosti a dosahovaly svých cílů. Tento nedostatek se projevuje zvýšenou kriminalitou, konzumací drog a přitažlivostí sekt.

3.7 Pedagogika volného času

„Pedagogika volného času zůstává pedagogickým jednáním, které se podílí na formování světa volného času s cílem opakovaně nabízet a zajistit jedinci optimální předpoklady pro jeho růst a učení, vývoj a existenci. Pedagogika volného času rovněž umožňuje vytváření takových časových struktur, které pokládají učení a vzdělávání za inovační sílu a faktor změny.“¹⁹

3.7.1 Hlavní principy současné pedagogiky volného času

- spontaneita
- zábava, radost, potěšení
- uvolnění a odreagování
- rozvoj kreativity, překonání pasivní konzumace
- společné prožívání volného času s rodinou a přáteli
- volný čas jako prostředek rozvoje osobnosti

---

¹⁹ VÁŽANSKÝ, M. *Základy pedagogiky volného času*. Brno: Print-Typia, 2001, s. 86.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4 VÝZKUMNÉ ŠETŘENÍ

4.1 Cíl výzkumného šetření

Praktickou část této diplomové práce tvoří výzkumné šetření prostřednictvím vyhodnocení dotazníků. Šetření bylo provedeno na dvou základních školách a mým cílem bylo zjistit rozdílný vliv médií na žáky ve velkoměstě jako jsou České Budějovice a v malém městě jako je Čkyně. Dalším záměrem bylo zjistit, jaký vztah mají děti k médiím, do jaké míry se rodiče podílejí na mediální výchově, jaké pořady sledují nejraději a jaká je náplň jejich volného času.

4.2 Způsob výzkumného šetření

Výzkumné šetření bylo provedeno formou dotazníku (viz. Přílohy), který obsahuje celkem 9 otázek:

- 1) Díváš se rád/a na televizi?
- 2) Kterou televizní stanici sleduješ nejčastěji?
- 3) Mluví s tebou rodiče o tom, na jaké pořady se můžeš dívat?
- 4) Zakazují ti rodiče některé pořady nebo filmy?
- 5) Co očekáváš od televizního vysílání? Proč sleduješ televizní pořady?
- 6) Jaký je tvůj oblíbený televizní pořad / film / seriál?
- 7) Jak oblíbené máš uvedené televizní pořady?
- 8) Co děláš nejčastěji ve svém volném čase?
- 9) Nudíš se často ve svém volném čase?

V dotazníku jsou obsaženy otázky zjišťovací, doplňovací a otázky nabízející určitou škálu možností výběru.

4.3 Prostředí výzkumného šetření

Výzkumné šetření se uskutečnilo v lednu roku 2008 na dvou základních školách.

Jednou ze škol, na které se zkoumání uskutečnilo, byla základní škola v obci Čkyně (nacházející se v Jihočeském kraji, v dnes již neexistujícím okrese Prachatice), jenž má přibližně 1504 obyvatel včetně několika sousedících vesnic.

Druhou školou byla základní škola v městě České Budějovice (v Jihočeském kraji), které mají zhruba 96 132 obyvatel.

Do výzkumného šetření byly zapojeny děti 7. a 8. ročníků základních škol. Dotazovaných bylo celkem 125, z toho 49 dětí z venkovské školy a 76 z městské školy. Zastoupení pohlaví ve sledovaném vzorku bylo: 61 dívek a 64 chlapců.

Dotazované školy:

ZŠ Čkyně 155, Čkyně, 384 81

ZŠ J.Š.Baara, Jírovcova 967/9/a, České Budějovice, 370 21

4.4 Získané výsledky a jejich interpretace

Otázka č. 1: **Díváš se rád/a na televizi?**

Předpokládaná hypotéza

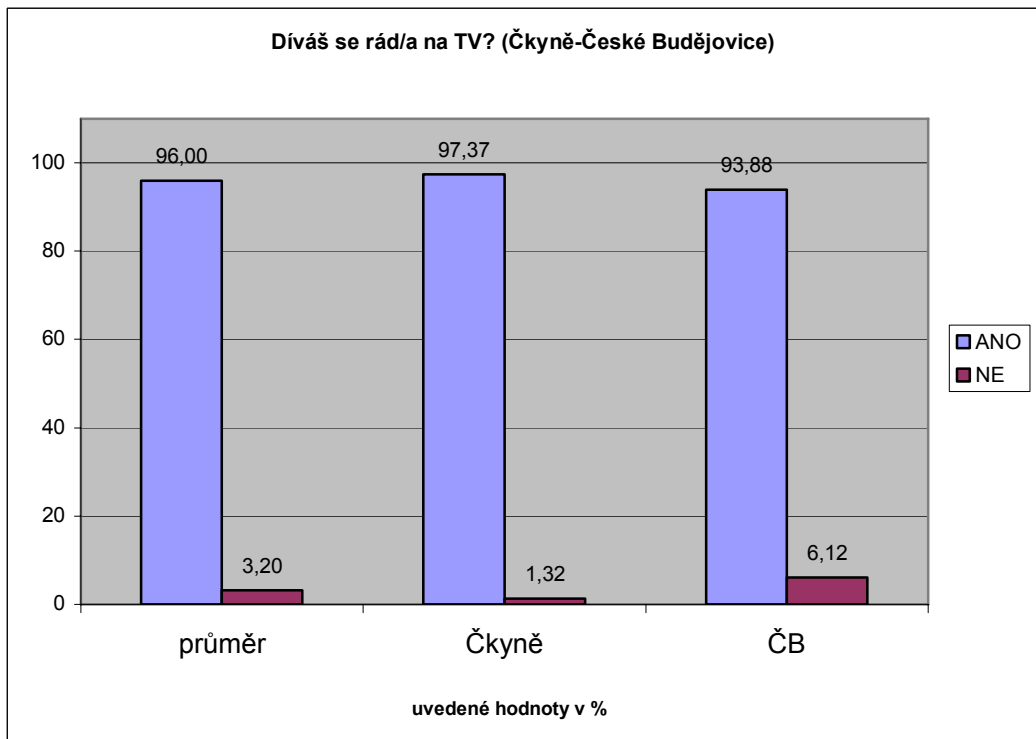
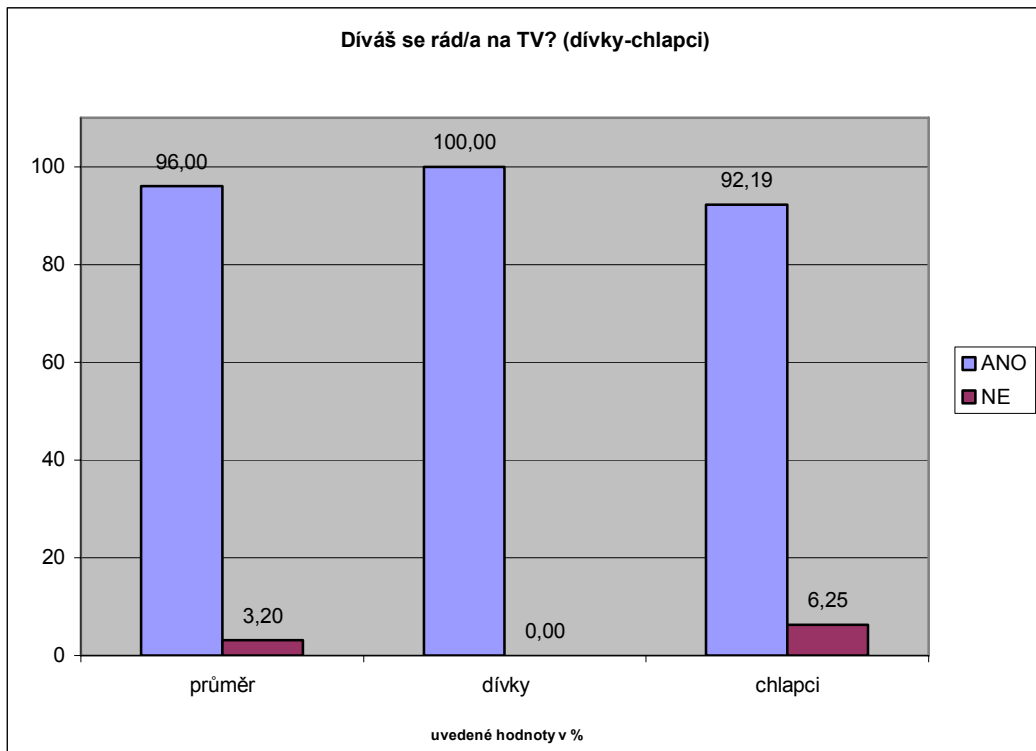
Děti a mladí lidé v dnešní době tráví většinu svého volného času před obrazovkou, a proto není žádným překvapením, že se na televizi dívají často a rádi.

Není jednoduché rozhodnout, kdo se na televizi dívá raději, zda chlapci či dívky. Stejně tak je obtížné říci, zda sledují obrazovku raději na venkově nebo ve velkoměstě.

Výsledek výzkumného šetření

Výsledek oblíbenosti ve sledování televize je 96%, což je velmi vysoké číslo. U dívek byla oblíbenost 100%, zatímco chlapci asi v 8% uvedli, že se na televizi dívají neradi.

Výsledky výzkumu na venkově a ve velkoměstě jsou vyrovnané. Jen o necelé 3% sledují žáci z Českých Budějovic televizi více než ve Čkyni.

Hypotéza se potvrdila.

Počet dětí, které se rády dívají na televizi, se stále zvyšuje. V dnešní době patří sezení před obrazovkou k jedné z nejoblíbenějších aktivit mládeže. Neměli bychom být k tomuto jevu lhostejní a měli bychom dětem ukázat a nabídnout jinou, vhodnější formu trávení volného času. Mělo by se jednat o činnosti, které budou pro děti natolik zajímavé, aby se jim věnovaly rády a aby zvítězily nad tak mocným médiem jako je televize.

Obliba sledování obrazovky v porovnání mezi chlapci a dívkami je podobná. Nedá se říci, že by se dívky dívaly raději na televizi než chlapci. Jedná se o velmi pohyblivý ukazatel, neboť vždy záleží na aktuální nabídce televizních pořadů.

Vyrovnané výsledky, srovnávající oblibu ve sledování televize na malém a velkém městě dokazují obrovský vliv médií na mládež. Potvrzuje se fakt, že i děti na venkově jsou médiu, především televizi, velmi ovlivněny.

Otázka č. 2: Kterou televizní stanici sleduješ nejčastěji?

Předpokládaná hypotéza

Hlavně děti a mladí lidé sledují nejčastěji televizní stanici Nova, a tak se dá předpokládat, že u žáků 7. a 8. ročníku to nebude jinak. Naopak kulturně nejkvalitnější programy ČT2 budou sledovány nejméně. Na druhém místě se nejspíše objeví televizní stanice Prima a hned po ní ČT1.

Novu budou upřednostňovat více dívky, díky různým telenovelám a romantickým seriálům. I přes tuto skutečnost zůstane tato stanice nejoblíbenější i u chlapců. ČT2, díky vysílání mnoha sportovních pořadů, budou více preferovat chlapci.

Nova, vzhledem ke své obrovské sledovanosti, se objeví na prvním místě ať už ve Čkyni nebo v Českých Budějovicích. Prima bude pravděpodobně sledována méně ve Čkyni, poněvadž je zde někdy obtížné tuto stanici naladit.

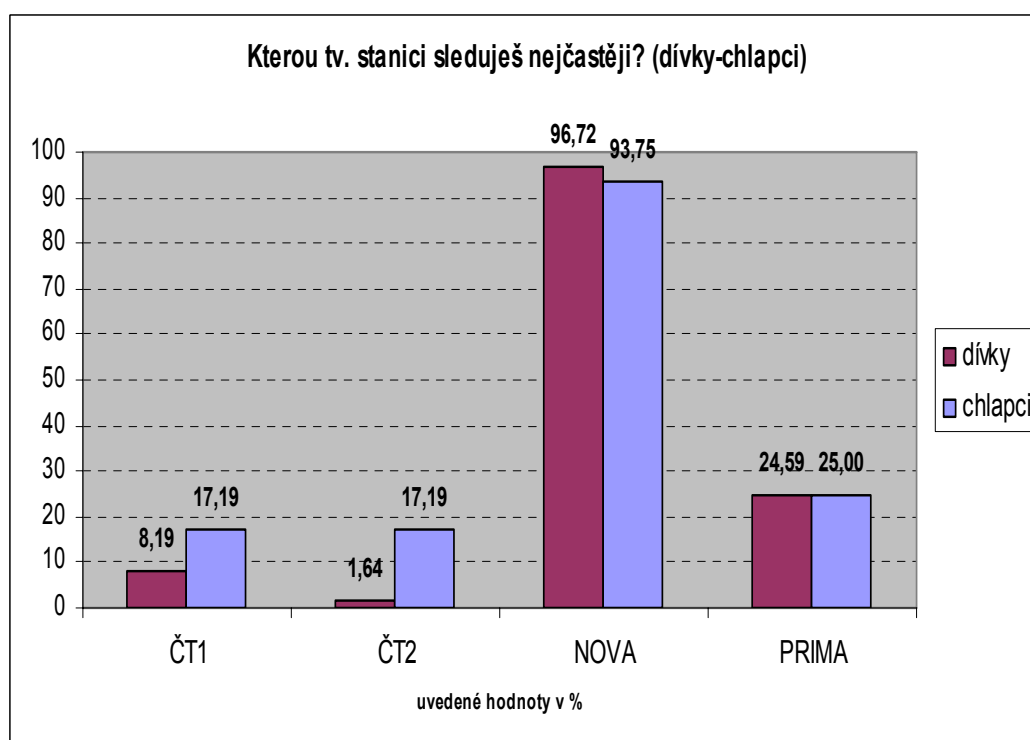
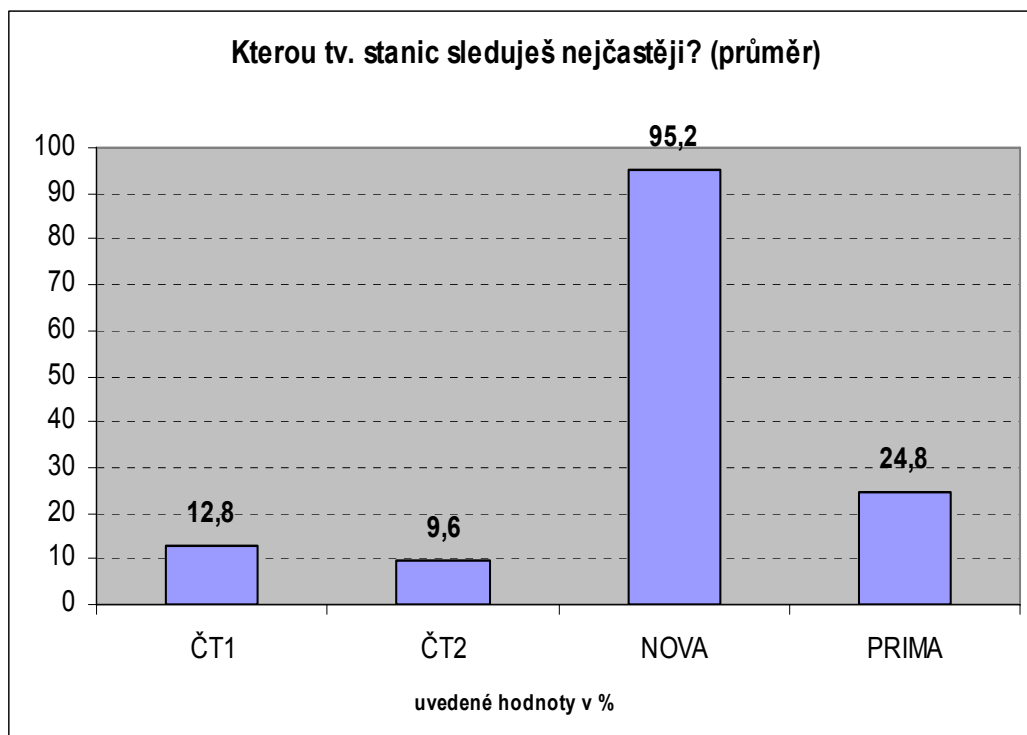
Výsledek výzkumného šetření

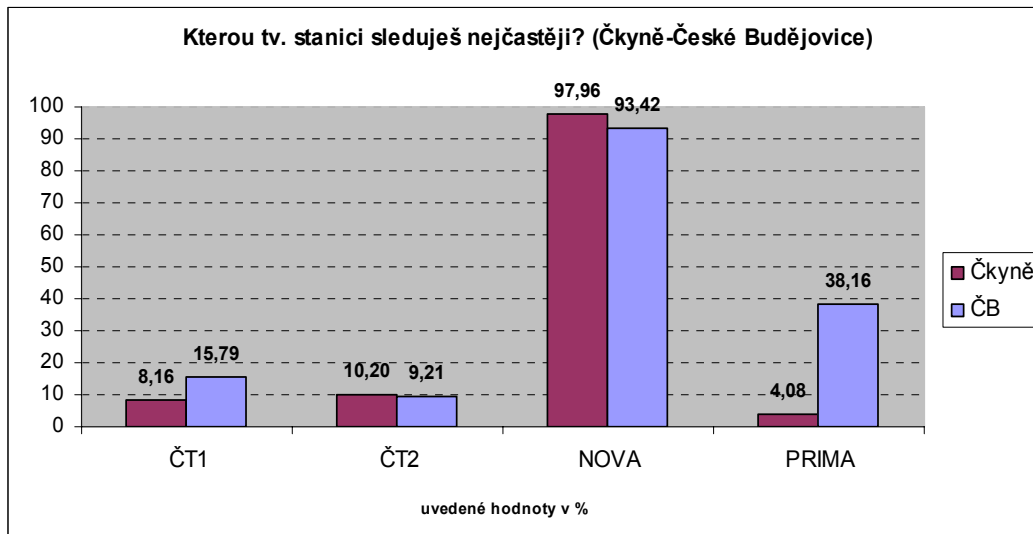
Žáci 7. a 8. ročníků sledují nejčastěji televizní stanici Nova a to v 95,2%. Následuje Prima s 24,8%. ČT1 zaujímá 3. místo a nejmenší podíl na oblíbenosti obdržela ČT2.

Dívky i chlapci dávají přednost televizi Nova a po ní Primě. Chlapci oproti dívkám sledují daleko více ČT1 i ČT2. Největší rozdíl je v oblíbenosti ČT2. Dívky sledují tuto televizi o necelých 16% méně než chlapci.

Ve Čkyni i v Českých Budějovicích zvítězila televize Nova. Na Primu se žáci dívají o 34% více v Českých Budějovicích a podobná statistika se objevila také u televizní stanice ČT1, kterou v Českých Budějovicích sleduje o 7% více dotazovaných respondentů než ve Čkyni.

Hypotéza se potvrdila.

Nova opravdu stále patří mezi nejsledovanější televizní stanice a to i přes značnou kritiku, že je nositelka spousty negativních prvků. Nejvíce bývá kritizována za vulgární zobrazování sexu, násilí a špatný příklad pro morální, psychický a sociální vývoj dětí.

Zjistilo se, že nejen dívky, ale i chlapci sledují nejčastěji Novu. Není žádným překvapením, že se na druhém místě objevila komerční stanice Prima, která též láká děti americkými filmy, násilím a pořady s pokleslou estetickou úrovní.

Je velmi zajímavé a samozřejmě velmi povzbudivé, že chlapci mají v oblibě ČT1 a ČT2. Přesto ČT2, která je hodnocena velmi pozitivně, zůstává nejméně oblíbená a nejméně sledována.

Nova a její vliv na děti a mládež je obrovský. Dokazuje to i graf srovnávající oblibu této stanice v malé obci a ve velkém městě. Vidíme, že zde není žádný velký rozdíl.

Dotazovaní potvrdili větší sledovanost televizní stanice Prima v Českých Budějovicích. Je to nejspíše dáno menší možností zachytit signál této stanice na malém městě.

Ukazuje se, že Nova má velký vliv na děti a mládež, kteří tráví většinu svého volného času před obrazovkou. Většina mladé generace vnímá televizi Nova jako agresivní a pokleslou, ale přesto patří její sledování mezi nejčastější.

Otázka č. 3: **Mluví s tebou rodiče o tom, na jaké pořady se můžeš dívat?**

Předpokládaná hypotéza

Rodiče se bohužel v dnešní době nezajímají o to, co jejich děti dělají ve svém volném čase. Nevědí, jaké sledují pořady nebo jak často se dívají na televizi. Z toho se dá předpokládat, že se rodiče neangažují ve vybírání televizních pořadů pro jejich děti a ani s nimi nemluví o tom, na jaké pořady se smí dívat.

Nedá se s určitostí říci, zda rodiče radí při výběru pořadů spíše dívkám nebo chlapcům, proto bude toto zjištění velmi zajímavé.

Výsledky výzkumného šetření ve Čkyni a v Českých Budějovicích se budou lišit jen v několika málo procentech. Dá se ale předpokládat, že na menším městě se rodiče budou svým dětem věnovat více a to i v případě výběru televizních pořadů.

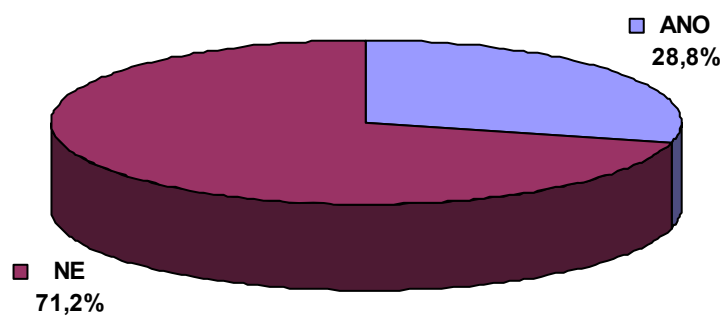
Výsledek výzkumného šetření

71,2% žáků uvedlo, že se s nimi rodiče neradí o tom, na které televizní pořady se mohou dívat.

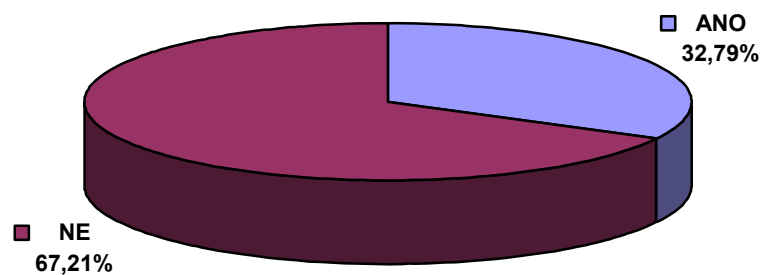
S dívkami mluví jejich rodiče o vhodném výběru pořadů o necelých 8% více než s chlapci.

Rozdíl v šetření ve Čkyni a v Českých Budějovicích není nijak velký, ale přesto se ukázalo, že ve velkém městě se rodiče svým dětem dostatečně nevěnují.

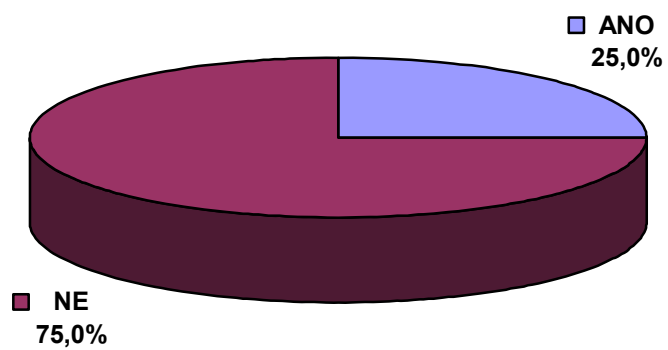
Mluví s tebou rodiče o tom, na jaké pořady se můžeš dívat? (průměr)

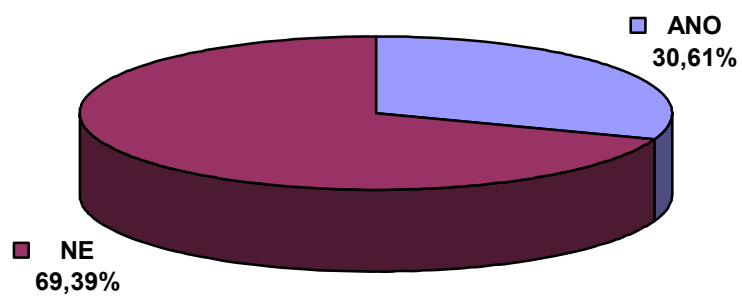
Mluví s tebou rodiče o tom, na jaké pořady se můžeš dívat? (dívky)

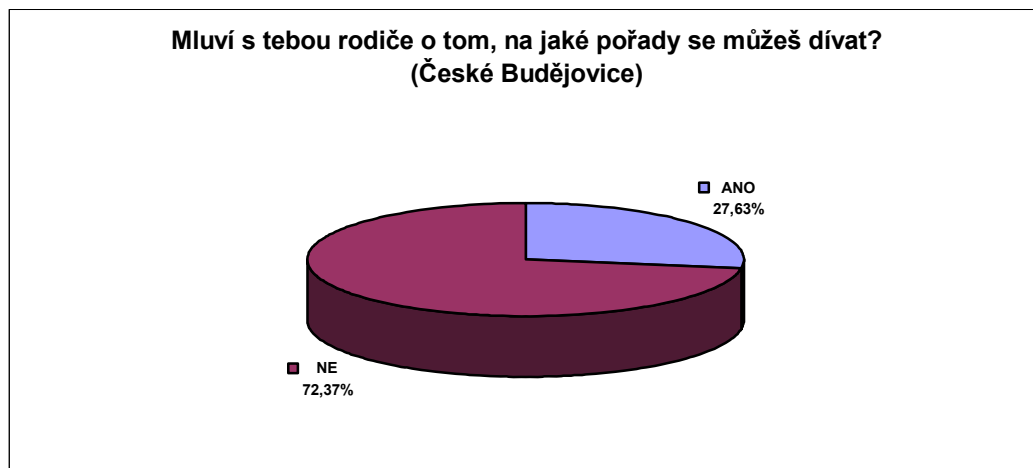

Mluví s tebou rodiče o tom, na jaké pořady se můžeš dívat?
(chlapci)

Mluví s tebou rodiče o tom, na jaké pořady se můžeš dívat?
(Čkyně)

Hypotéza se ve všech případech potvrdila.

71,2% žáků uvedlo, že s nimi rodiče o výběru pořadů nemluví. To je velmi vysoké procento a všichni rodiče by se nad tím měli zamyslet. Je velmi důležité, aby si rodiče uvědomili, že nesou zásadní zodpovědnost za televizní výchovu. Měli by dětem vysvětlit, proč ten či onen pořad pro ně není vhodný. Především by si na své děti měli udělat více času, naslouchat jim, zjistit, čemu a komu se věnují ve svém volném čase. Každý by měl pochopit, že média mají obrovskou moc a děti jim mohou snadno podlehnout.

O tom, proč si rodiče více povídají o televizních pořadech s děvčaty, se dá pouze spekulovat. Například maminky mluví spíše s děvčaty, protože k nim mají bližší vztah. Nebo si rodiče mohou myslet, že je zbytečné o sledování televize mluvit s chlapci, že jich se to netýká, nebo že se z toho stejně neponaučí. To ale není vůbec správný přístup a rodiče by si měli uvědomit, že jejich děti v 7. a 8. ročníku prožívají nejbouřlivější období svého života.

Už i na malém městě jsou rodiče velmi zaneprázdněni, tráví většinu času v práci a nevěnují se svým dětem, jak by měli. Celé toto šetření vypovídá o vzájemném vztahu všech členů rodiny. Média včetně televize v sobě ukrývají ohromnou moc, dokáží člověka ovládnout a utvářet ho k obrazu svému. Abychom před tím naše děti uchránili, je třeba s nimi mluvit a naučit je vybírat si vhodný program.

Otázka č. 4: Zakazují ti rodiče některé pořady nebo filmy?

Předpokládaná hypotéza

Podle výsledků předchozího grafu se dá předpokládat, že toto výzkumné šetření dopadne podobně negativně.

Rodiče s dětmi nemluví o tom, na jaké pořady se mohou dívat, a tak je zřejmé, že jim většinou ani nebudou zakazovat určité televizní pořady.

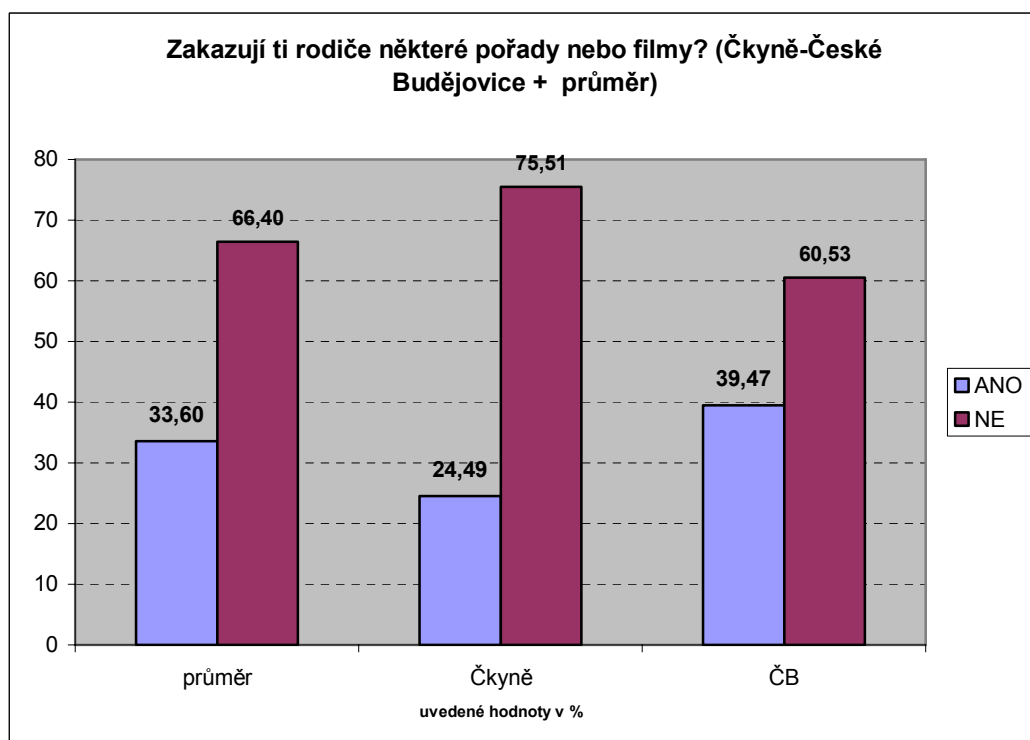
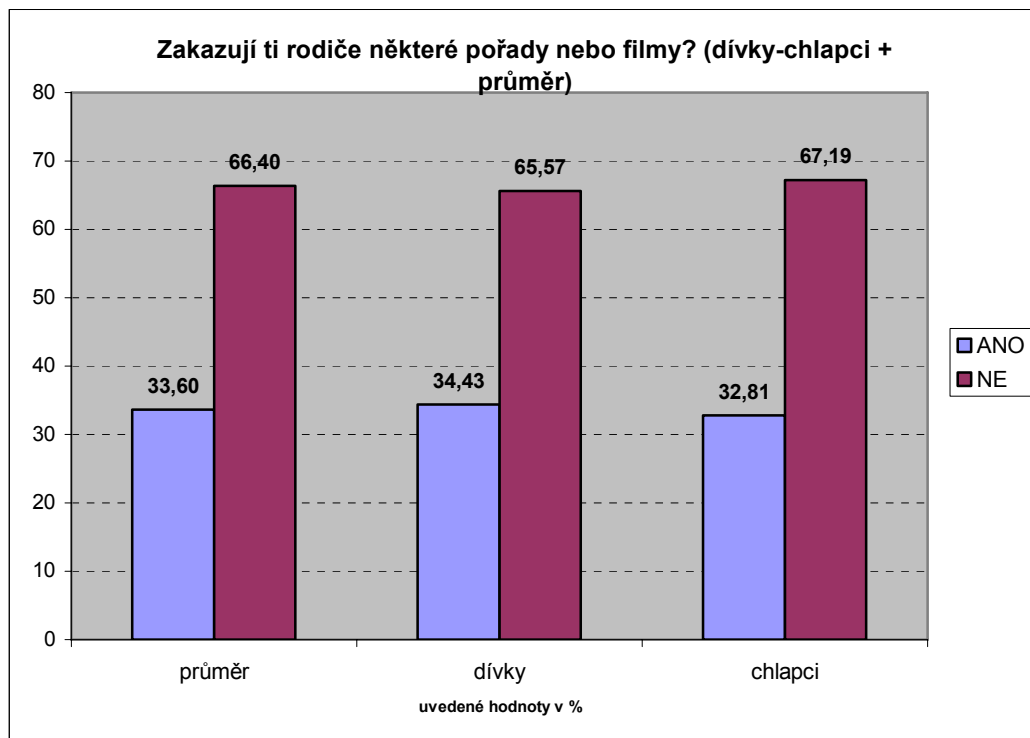
Podobná statistika se dá očekávat i u srovnání výsledků ze Čkyně a z Českých Budějovic.

Výsledek výzkumného šetření

Jen 33,6% dotazovaným zakazují jejich rodiče sledování některých televizních pořadů. Bohužel v 66,4% rodiče dětem vůbec žádné pořady nezakazují.

Rozdíl v zakazování některých televizních programů mezi dívkami a chlapci je zanedbatelný. Pořady jsou o necelá 2% více zakazována dívkám.

Zajímavé zjištění plyne z výsledků na malém městě, kde žákům 7. a 8. ročníků zakazují jejich rodiče sledování nevhodných programů o 15% méně než ve velkém městě.

Hypotéza opět potvrdila zanedbávající vztah rodičů ke svým dětem. Nezajímá je, co jejich děti dělají ve svém volném čase, co sledují v televizi a jaký vliv to může mít na jejich chování.

Média mají velký význam na formování jedince. Největší podíl na tom mají témata spojená s násilím, kriminalitou a další nevhodné obsahy médií.

Dnešní děti tráví před obrazovkou většinu svého času a toto zjištění je velmi šokující. S tím souvisí i fakt, že dnes děti velmi málo čtou a chřadne tím pádem i jejich fantazie a kreativita. Další nebezpečí zde hraje možnost identifikace se s filmovým hrdinou, který dokáže například chladnokrevně zabíjet.

Začátek a největší podíl na výchově jedince je v rodině, která by se měla snažit vytvořit co nejlepší podmínky pro rozvoj dítěte. Zároveň by se rodiče měli zajímat o volnočasové aktivity svých dětí.

Otázka č. 5: Co očekáváš od televizního vysílání?

Předpokládaná hypotéza

Vzhledem k věku dotazovaných (12 - 14 let) se dá předpokládat, že motivací ke sledování televizních programů bude zábava, vzdělávání a získávání nových informací o dění ve světě a v České republice.

Dívky, vzhledem k jejich ranné vyspělosti, budou ve srovnání s chlapci více sledovat vzdělávací pořady. Naopak chlapci budou více preferovat prožití napětí a dobrodružství.

Neočekávají se žádné velké rozdíly v porovnání motivací ve Čkyni a v Českých Budějovicích.

Výsledek výzkumného šetření

Největší motivací ke sledování obrazovky dotazovaných žáků je chuť se pobavit 67%, po níž následuje odpočinek s 53,8%. Jistě ne příliš pozitivním poznatkem je zjištění, že v popředí očekávání je zájem prožít napětí a strach s 52,69%. Na čtvrtém místě se objevila motivace související s odreagováním.

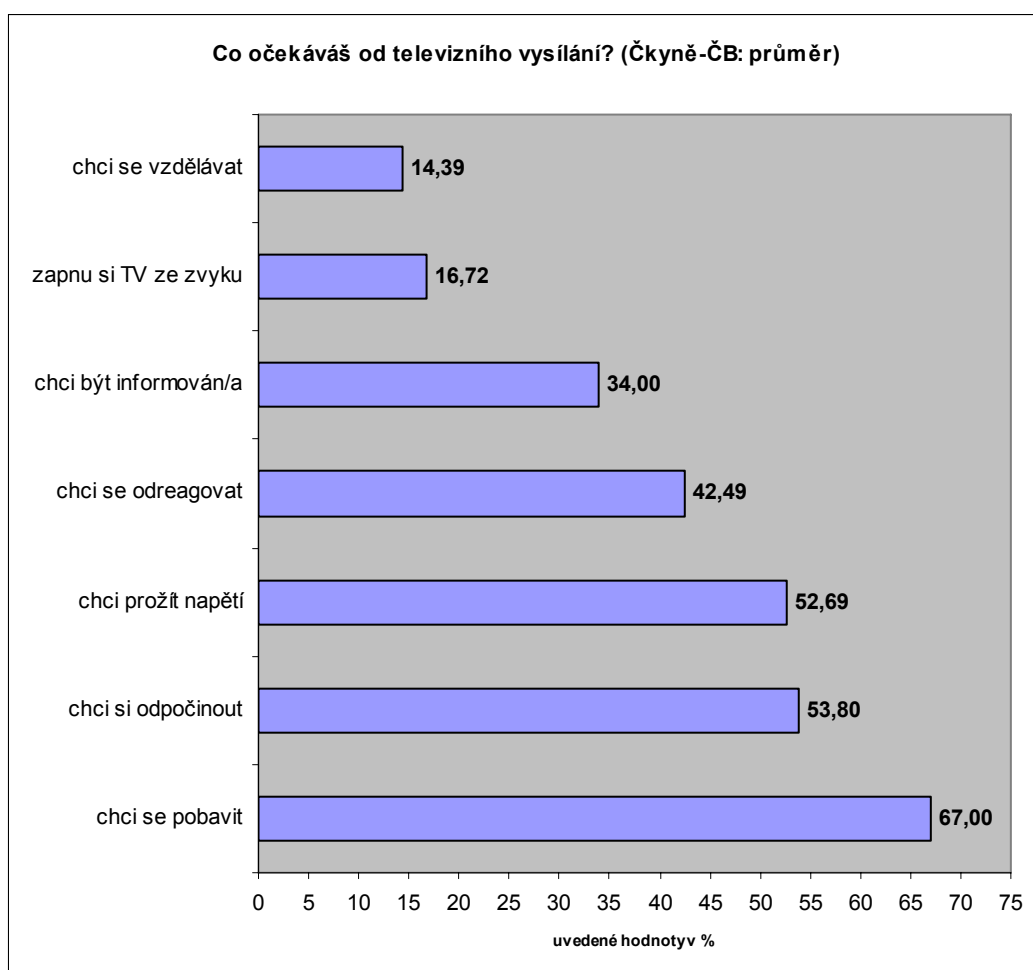
Potřeba získat informace o České republice a o světě bohužel není dominantní prioritou. Tato motivace je až na pátém místě. Nejmenší motivací pro žáky druhého stupně je zájem o vzdělání pomocí televize.

Jediný pozitivní poznatek z tohoto výzkumu souvisí se zjištěním, že žáci nezapnou televizi jen ze zvyku.

Jak u dívek, tak i u chlapců zvítězila motivace pobavení se. Je velmi zajímavé, že chlapci chtějí být více informováni o dění ve světě než dívky.

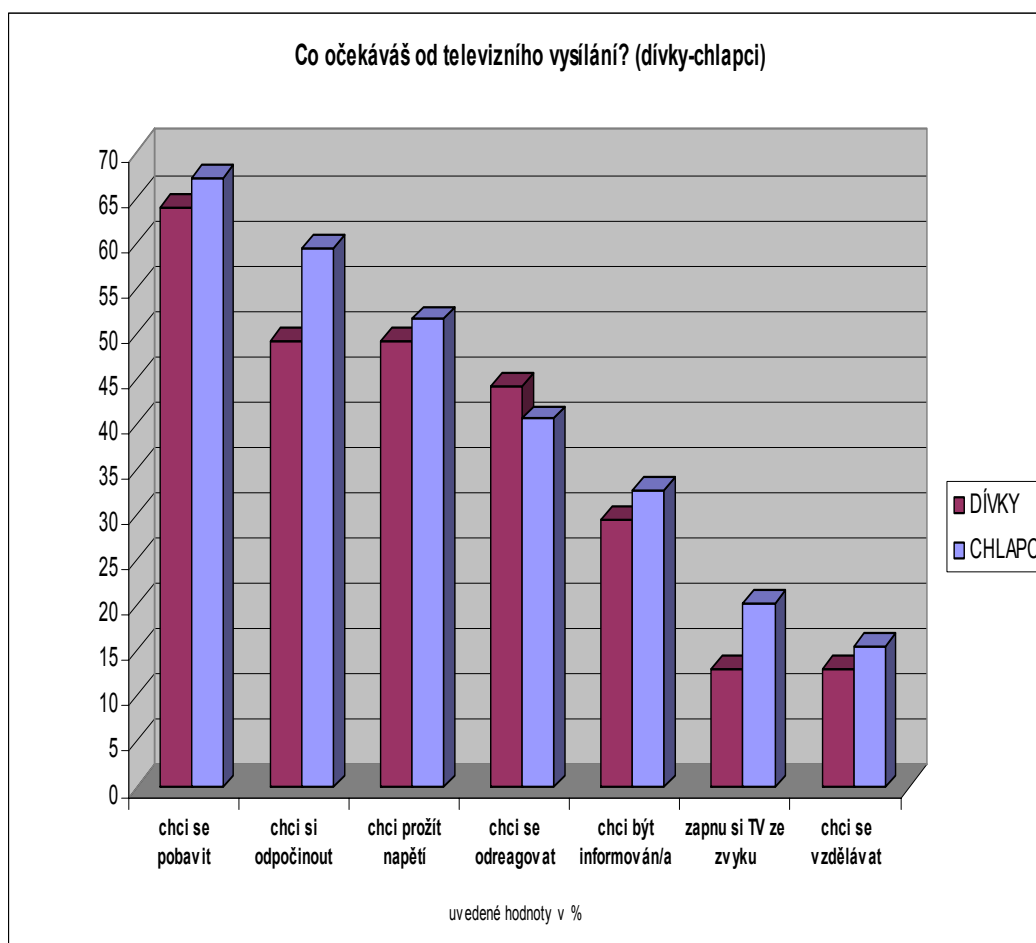
Větší rozdíly při srovnání motivací ve Čkyni a v Českých Budějovicích se objevily u napětí, informovanosti a pobavení. Ve všech třech případech je motivace větší u žáků ze Čkyně.

Pořadí	DRUH MOTIVACE	PRŮMĚR
1	<i>chci se pobavit</i>	67,00
2	<i>chci si odpočinout</i>	53,80
3	<i>chci prožít vzrušení, napětí, dobrodružství, strach</i>	52,69
4	<i>chci se odreagovat</i>	42,49
5	<i>chci být informován/a</i>	34,00
6	<i>zapnu si TV ze zvyku</i>	16,72
7	<i>chci se vzdělávat</i>	14,39

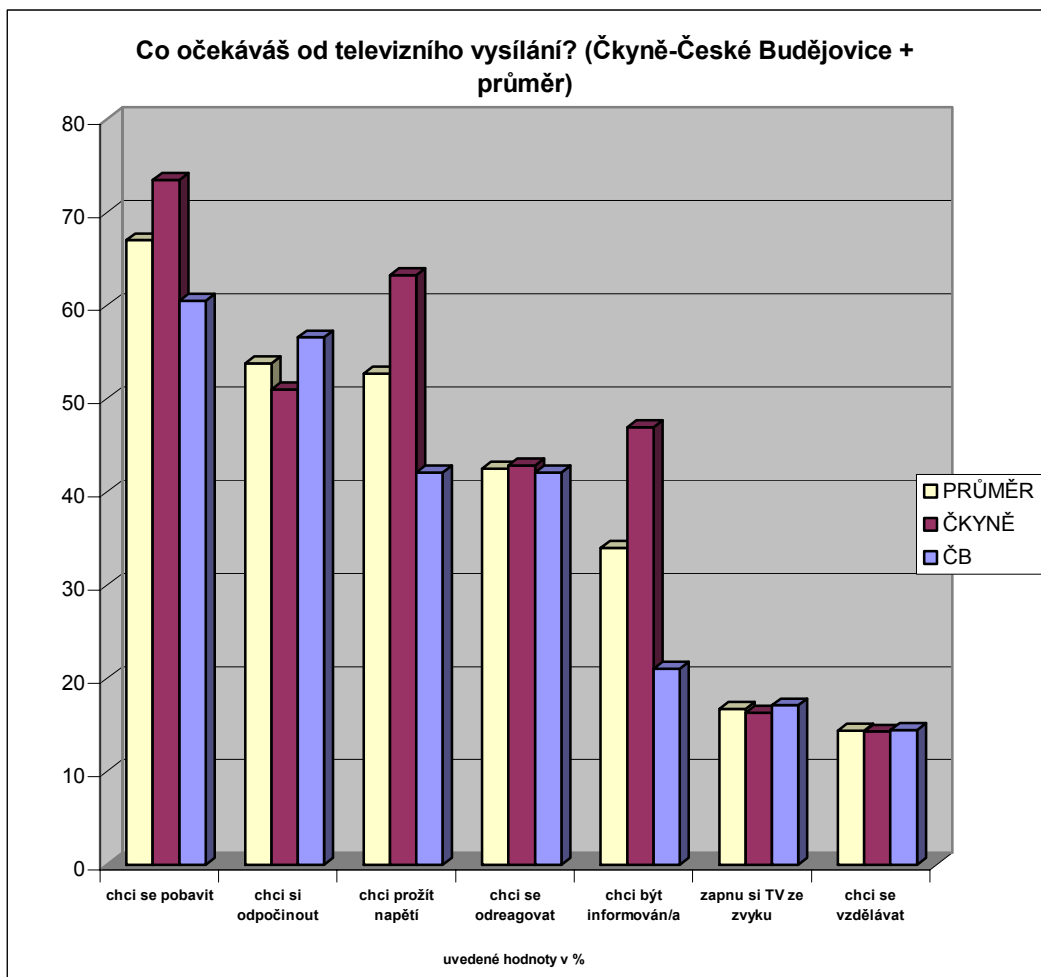

Co očekáváš od televizního vysílání? (dívky-chlapci)

Pořadí	DRUH MOTIVACE	DÍVKY	CHLAPCI
1	<i>chci se pobavit</i>	63,93	67,19
2	<i>chci si odpočinout</i>	49,18	59,38
3	<i>chci prožít napětí</i>	49,18	51,56
4	<i>chci se odreagovat</i>	44,26	40,63
5	<i>chci být informován/a</i>	29,51	32,81
6	<i>zapnu si TV ze zvyku</i>	13,12	20,31
7	<i>chci se vzdělávat</i>	13,12	15,63

Pořadí	DRUH MOTIVACE	PRŮMĚR	ČKYNĚ	ČB
1	<i>chci se pobavit</i>	67,00	73,47	60,53
2	<i>chci si odpočinout</i>	53,80	51,02	56,58
3	<i>chci prožít napětí</i>	52,69	63,27	42,11
4	<i>chci se odreagovat</i>	42,49	42,86	42,11
5	<i>chci být informován/a</i>	34,00	46,94	21,05
6	<i>zapnu si TV ze zvyku</i>	16,72	16,33	17,11
7	<i>chci se vzdělávat</i>	14,39	14,29	14,48

Hypotéza se ve některých případech nepotvrdila.

Dotazovaní jsou ve věku, kdy by je mělo zajímat především vzdělání, ale zjistilo se, že dávají přednost pořadům, ve kterých mohou zažít vzrušení a strach. Naopak zájem o vzdělání klesl na poslední příčky.

Očekávání spojená se sledováním televize se liší jak u chlapců, tak u dívek. Chlapci upřednostňují prožití dobrodružství, dívky naopak chtějí více sledovat situace přinášející lásku a romantiku.

Věková skupina dotazovaných očekává od televizních programů především zábavu, odpočinek, napětí, dobrodružství, strach a vzrušení. Je to způsobeno především tím, že děti svá očekávání ještě nenaplnily v reálném životě a jejich náhradu vidí v realitě televizního vysílání. Bohužel jsou touto cestou ochuzeny o reálné zážitky a vztahy, které prožívají jen díky virtuální realitě.

Otázka č. 6: Jaký je tvůj oblíbený televizní pořad / film / seriál ?

Předpokládaná hypotéza

Dotazovaní, kteří se pohybují ve věku 12-14 let, nebudou pravděpodobně chodit spát hned po večerníčku. S ohledem k zaměstnanosti svých rodičů, kteří přijdou domu v odpoledních hodinách, s nimi budou jejich děti trávit většinu času v pozdních hodinách. Z toho se dá usoudit, že se budou se svými rodiči dívat i na televizi.

Dívky budou nejspíše sledovat více romantické filmy nebo televizní pořady zaměřené na rodinný život. U chlapců se může objevit záliba ve sledování kriminálních seriálů a také hororů.

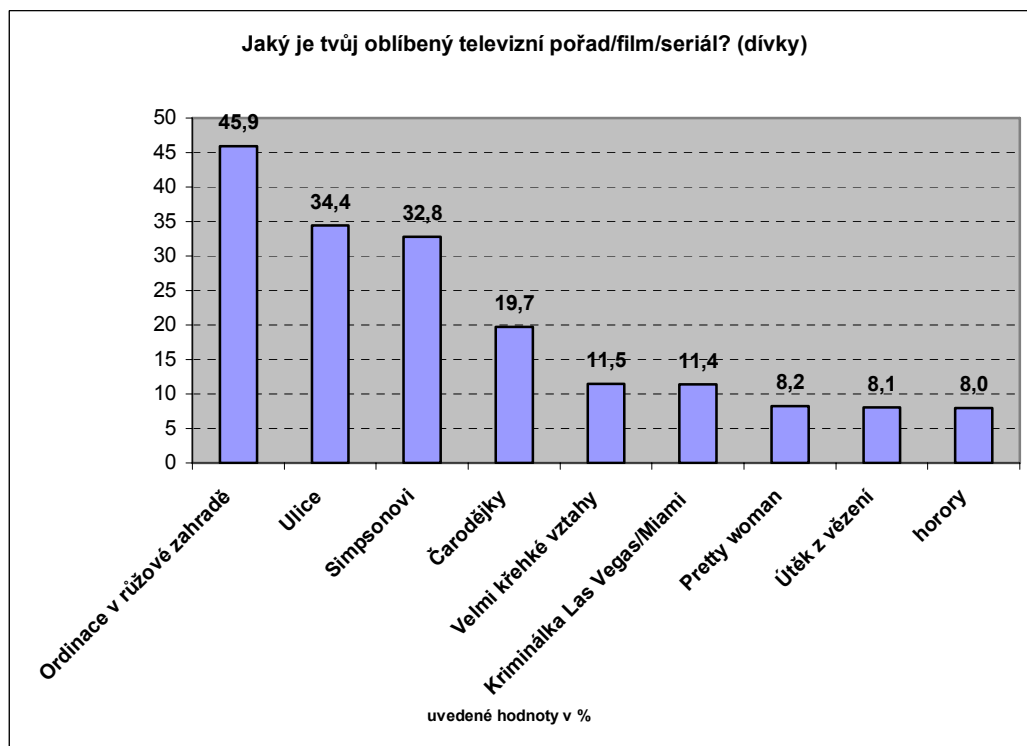
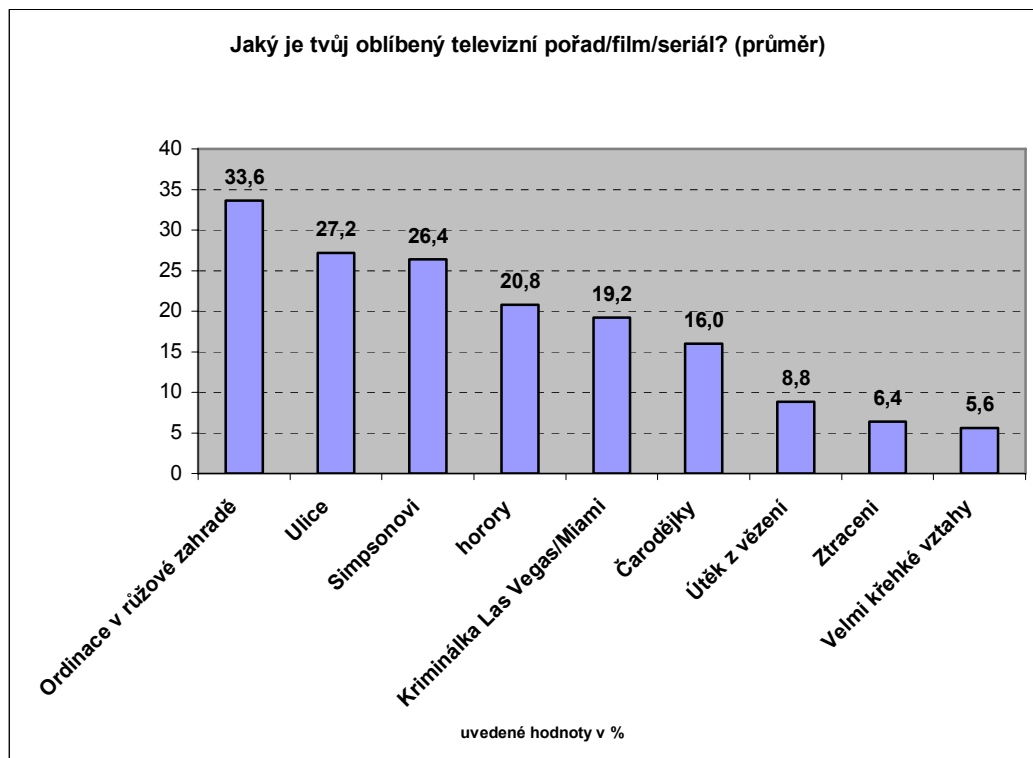
Bude velmi zajímavé zjistit, jaké pořady nejraději sledují žáci ve Čkyně a jaké v Českých Budějovicích.

Výsledek výzkumného šetření

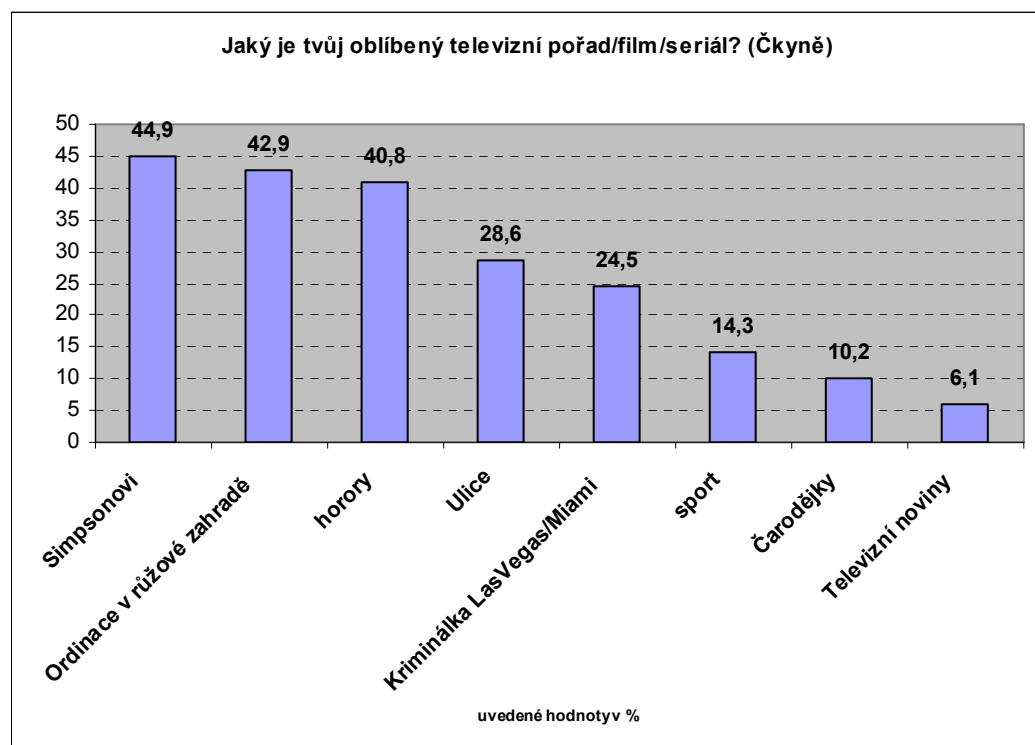
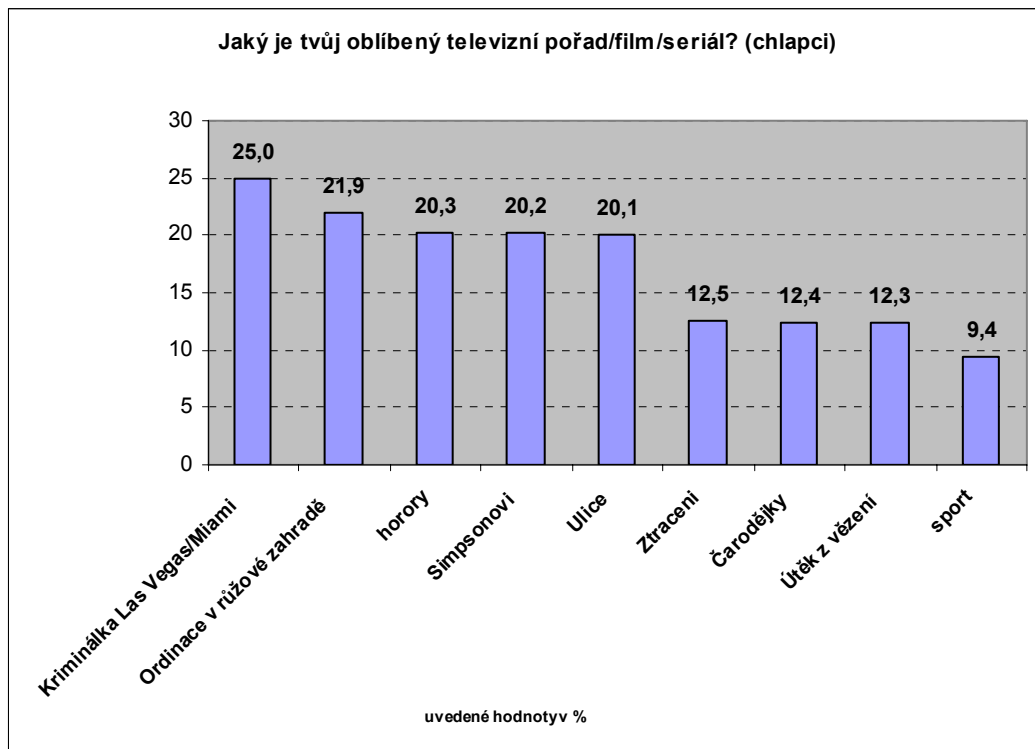
Největší sledovanost získaly seriálové pořady určené spíše dospělým. Na prvních dvou místech se umístily Ordinance v růžové zahradě a Ulice, které sleduje v průměru 30% dotazovaných. Následuje velmi oblíbený seriál Simpsonovi s 26,4%. 20,8% žáků uvedlo, že často a rádi sledují horory. 19,2% získaly pořady s kriminální tematikou jako jsou Kriminálka Las Vegas a Miami. Na dalších místech se ocitly pořady především určené dospělým a vysílané v pozdních večerních hodinách. Jedná se o Útěk z vězení, Velmi křehké vztahy a Ztraceni.

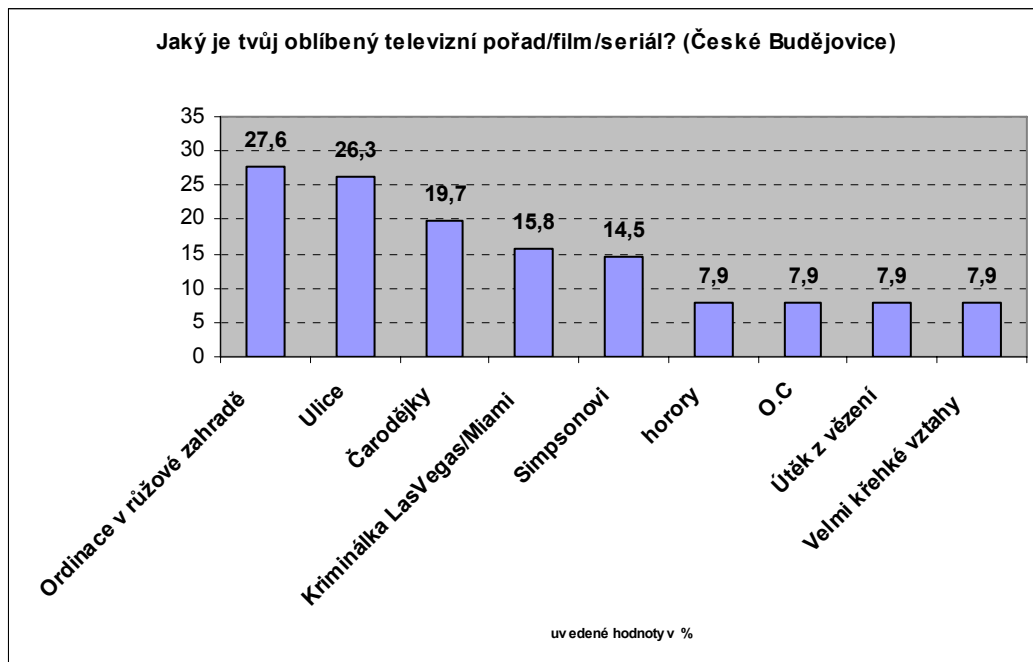
U dívek zvítězila Ordinance v růžové zahradě, Ulice a Simpsonovi. Chlapci nejraději sledují Kriminálky Las Vegas/Miami, Ordinance v růžové zahradě a horory.

Ve Čkyni se na přední místa dostaly Simpsonovi, Ordinance v růžové zahradě a horory. V Českých Budějovicích jsou nejvíce sledovány tyto pořady: Ordinance v růžové zahradě, Ulice a Čarodějky.

Hypotéza se všech případech potvrdila a opět ukázala na nedostatečnou výchovu v mnoha rodinách.

Že se na prvních dvou místech objevily pořady jako jsou Ordinace v růžové zahradě nebo Ulice, svědčí o tom, že se na tyto programy dívají děti spolu s rodiči. Tyto pořady nepatří naštěstí k těm, které obsahují spoustu násilí a agresivity.

Co je ovšem velmi alarmující, je velká sledovanost pořadů s kriminální tematikou, kde krev, vraždy a umírání jsou hlavním tématem. Vedle této statistiky je velmi šokující zjištění, že děti 7. a 8. ročníků (především chlapci) sledují často a rády horory. Rodiče by si měli uvědomit, zda tyto televizní filmy jsou vhodné pro jejich děti. Nejenom že jsou tyto pořady uváděny ve velmi pozdních hodinách, ale obsahují rovněž velmi negativní jevy jako jsou násilí a nenávisť. Jedná se o programy, které jsou pro děti nevhodné a měli by jim být zakázané.

Průzkum ukázal, že děti z malého městečka sledují podobné pořady jako ve velkém městě.

Otázka č. 7: **Jak oblíbené máš uvedené televizní pořady?**

Předpokládaná hypotéza

Vzhledem k současné nabídce televizních pořadů a době, kdy se děti dívají na televizi, se můžeme domnívat, že žáci 7. a 8. ročníku budou sledovat kriminální pořady a různé seriály.

Dotazovaní jsou ve věku, kdy by se měli především zajímat o vzdělání, a tak by se měly na předních místech oblíbenosti objevit vzdělávací, cestopisné a přírodopisné pořady. S ohledem na zájmy dětí v tomto věku se dá předpokládat, že budou velmi často a rády poslouchat populární hudbu.

Dívky budou více sledovat romantické filmy a vzdělávací pořady, zatímco chlapci budou upřednostňovat akční filmy a sportovní pořady. U obou skupin se očekává velká obliba populární hudby.

Výsledky z obou škol budou pravděpodobně podobné.

Výsledek výzkumného šetření

Mezi nejoblíbenější pořady dotazovaných patří americké filmy s 78,4%, zábavné pořady s 76% a akční filmy s 72%. Následuje populární hudba, sportovní pořady, soutěže a české filmy.

Bohužel zpravodajství, vzdělávací, přírodopisné a cestopisné pořady se umístily na posledních místech.

U dívek zvítězily zábavné pořady spolu s americkými filmy. Jako nejneoblíbenější televizní programy uvedly cestopisné pořady. Ve srovnání s chlapci, dívky sledují více zábavné pořady a populární hudbu.

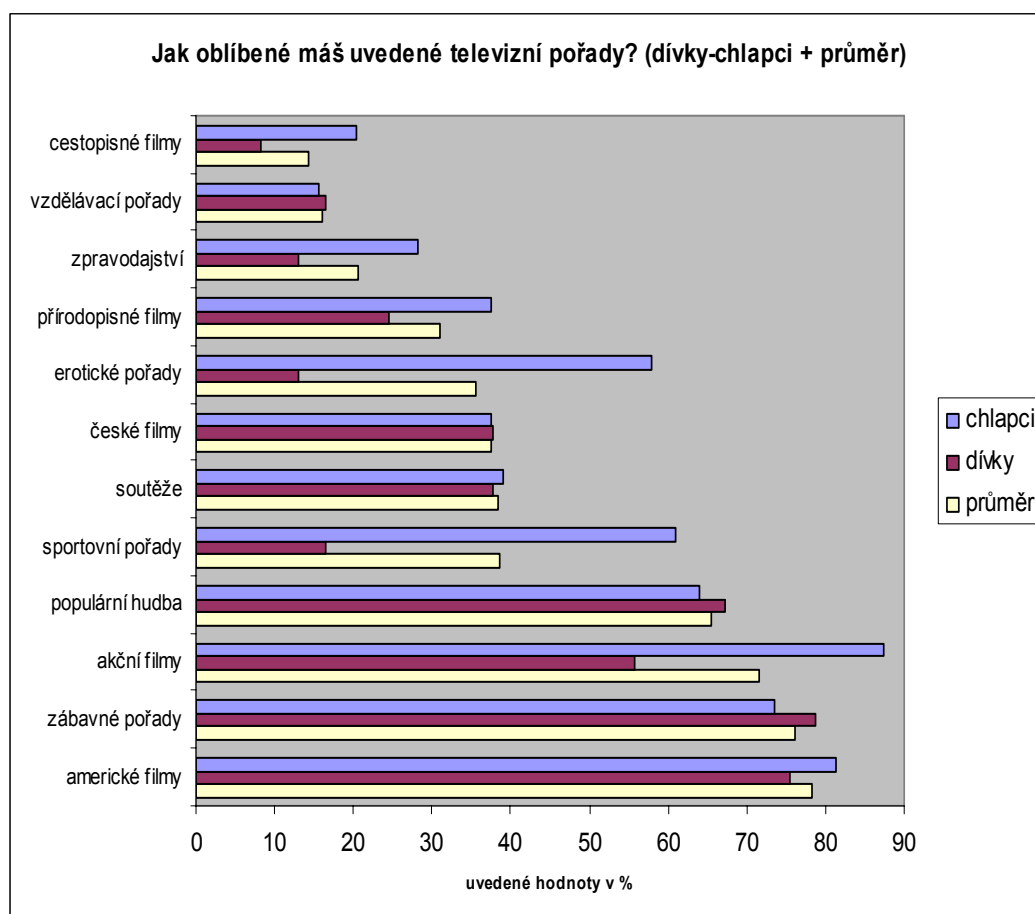
Chlapci dávají přednost akčním a americkým filmům. Programy, které nemají v oblibě, jsou vzdělávací pořady. Zajímavé zjištění plyne z větší sledovanosti erotických pořadů u chlapců. Dále chlapci sledují akční filmy, cestopisné pořady, zpravodajství, americké filmy a sportovní pořady mnohem více než dívky.

Populární hudba skončila u obou skupin na třetím místě.

Velmi zajímavé je srovnání oblíbenosti ve Čkyni a v Českých Budějovicích. Ve Čkyni děti sledují nejraději zábavné pořady, zatímco žáci v Českých Budějovicích uvedli americké filmy. Další velké rozdíly jsou ve sledování zpravodajství a populární hudby. Ve Čkyni jsou oba tyto programy sledovány o 15-20% více než v Českých Budějovicích.

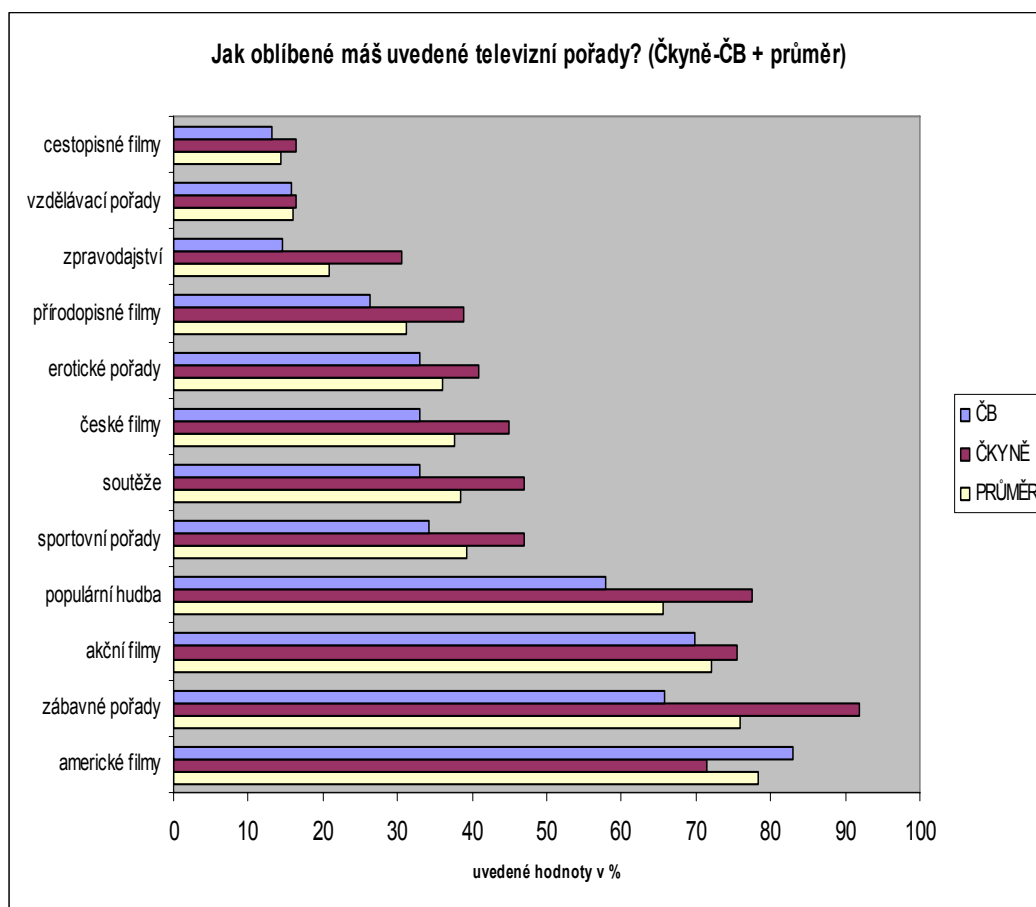
Jak oblíbené máš uvedené televizní pořady? (dívky-chlapci + průměr)

POŘADÍ	TELEVIZNÍ POŘADY	PRŮMĚR	DÍVKY	CHLAPCI
1	<i>americké filmy</i>	78,30	75,41	81,25
2	<i>zábavné pořady</i>	76,10	78,69	73,44
3	<i>akční filmy</i>	71,60	55,74	87,50
4	<i>populární hudba</i>	65,60	67,21	64,06
5	<i>sportovní pořady</i>	38,70	16,39	60,94
6	<i>soutěže</i>	38,40	37,71	39,06
7	<i>české filmy</i>	37,60	37,71	37,50
8	<i>erotické pořady</i>	35,50	13,12	57,81
9	<i>přírodopisné filmy</i>	31,10	24,59	37,50
10	<i>zpravodajství</i>	20,60	13,12	28,13
11	<i>vzdělávací pořady</i>	16,00	16,39	15,63
12	<i>cestopisné filmy</i>	14,30	8,20	20,31

Jak oblíbené máš uvedené televizní pořady? (Čkyně-ČB + průměr)

POŘADÍ	TELEVIZNÍ POŘADY	PRŮMĚR	ČKYNĚ	ČB
1	<i>americké filmy</i>	78,40	71,43	82,90
2	<i>zábavné pořady</i>	76,00	91,84	65,80
3	<i>akční filmy</i>	72,00	75,51	69,74
4	<i>populární hudba</i>	65,60	77,55	57,90
5	<i>sportovní pořady</i>	39,20	46,94	34,21
6	<i>soutěže</i>	38,40	46,94	32,90
7	<i>české filmy</i>	37,60	44,90	32,90
8	<i>erotické pořady</i>	36,00	40,82	32,90
9	<i>přírodopisné filmy</i>	31,20	38,78	26,32
10	<i>zpravodajství</i>	20,80	30,61	14,48
11	<i>vzdělávací pořady</i>	16,00	16,33	15,80
12	<i>cestopisné filmy</i>	14,40	16,33	13,16

V tomto průzkumu se bohužel hypotéza nepotvrdila. Zjistilo se, že děti ve věku 12-14 let dávají přednost hororům, akčním a americkým filmům. Velmi znepokojující je zjištění, že zájem o vzdělání, ať už se jedná o cestopisné pořady nebo o zpravodajství, se umístil na posledních příčkách oblíbenosti.

Měli bychom se zamyslet nad tím, jaké pořady sledujeme nejvíce a do jaké míry jsme na nich závislí. Dále bychom si měli uvědomit, co nám tyto programy přinášejí. Jestli se jedná opravdu o další vzdělávání, informace nebo jestli prosedíme několik hodin sledováním nevhodných a neužitečných pořadů. Toto všechno by si rodiče a jejich děti měli vzít k srdci. S touto situací by se mělo něco dělat, dokud je ještě čas a děti nejsou televizí, horory a dalšími negativními obsahy ovlivněny. Měli bychom se vždy snažit, aby se dítě neidentifikovalo s nevhodným hrdinou, který by se mohl stát jeho idolem a smyslem života.

I tato statistika potvrdila, že nedostatečná a nevhodná výchova může vést k negativnímu vývoji dětí. Již v předchozích výzkumech se ukázalo, jak dnešní děti tráví svůj volný čas, jaký vztah mají k médiím a do jaké míry se na tom podílejí rodiče.

Otázka č. 8: Co děláš nejčastěji ve svém volném čase?

Předpokládaná hypotéza

Co dělají nejčastěji děti ve svém volném čase? Dotazovaní se pohybují ve věku, kdy by se měli ve svém volnu zajímat o sport, četbu a vzdělání. Měli by trávit nejvíce času venku – v přírodě se svými rodiči nebo kamarády. Vedle toho školy nabízejí různé aktivity, kroužky, při nichž se děti odreagují a získají nové zkušenosti a dovednosti. V této době, kdy hrají média velmi významnou roli, se dá také předpokládat, že budou většinu svého času trávit u počítače.

Dívky budou nejpravděpodobněji trávit svůj volný čas trochu jinak než chlapci. Budou se více zajímat o četbu časopisů a častěji se budou věnovat ručním pracím. U chlapců se nejspíše objeví zájem o sport a o práci s počítačem.

Dá se očekávat, že ve Čkyni budou mít žáci odlišné zájmy než v Českých Budějovicích. Čkyně je menší městečko, kde je všude kolem spousta přírody a děti mají neomezené možnosti zde trávit svůj volný čas. Zatímco děti ze sídlišť v Českých Budějovicích dají přednost televizi, počítači nebo internetu.

Výsledek výzkumného šetření

Z výzkumu vyplývá, že nejoblíbenější volnočasovou aktivitou dotazovaných žáků se stalo poslouchání rádia, které získalo 64,73%. Dále děti tráví svůj čas nečastěji na internetu, především návštěvou chatu nebo ICQ. Na třetím místě děti uvedly sledování televize. Respondenti velmi rádi a často zasednou k počítači a tráví několik hodin hraním počítačových her.

Vedle ne moc pozitivních zjištění musíme zmínit velký zájem o povídání si s přáteli, kde tato aktivita získala 53,35%. 50,94% žáků tráví svůj volný čas nejčastěji sportováním. Uspokojující je také fakt, že se děti celý den nenudí. Ve výzkumném šetření dosáhla nuda jen 14,02%

Na posledních místech skončila návštěva divadla, restaurací, ale i výlety do přírody a zájem o ruční práce.

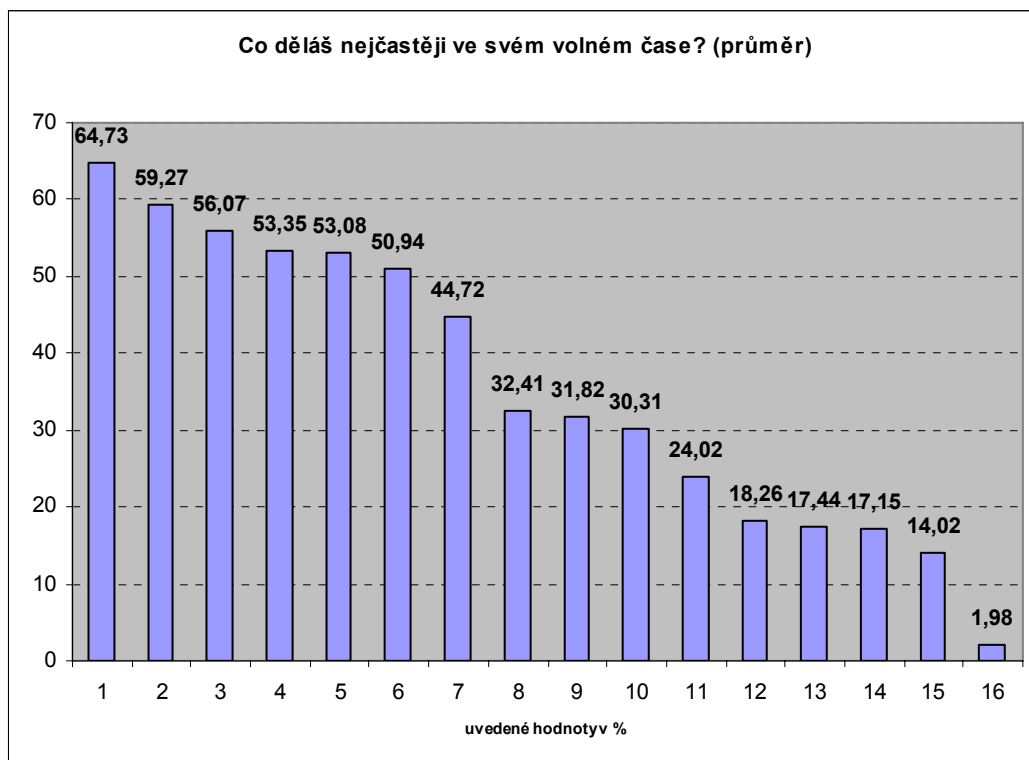
Dívky opravdu tráví svůj volný čas jinak než chlapci. Dávají přednost poslouchání rádia, sledování televize, práci s internetem, četbě časopisů a povídání si s přáteli. U chlapců zvítězil zájem o práci s počítačem, respektive zájem o počítačové hry, dále se věnují sportu, internetu, televizi a poslouchání rádia.

Velké rozdíly se objevily u práce s počítačem, kde této aktivitě dávají přednost o 27% více chlapci. Dále se chlapci věnují sportu o 30% více než dívky. Naopak dívky tráví volný čas více četbou beletrie, časopisů a posloucháním rádia.

Jak se dalo očekávat, výsledky ze Čkyně a z Českých Budějovic jsou v některých bodech odlišné. Mezi nejčastější volnočasové aktivity čkyňských žáků patří poslouchání rádia, povídání si s přáteli a práce s internetem. V Českých Budějovicích zvítězil zájem o sledování televize, počítačové hry a internet. Televize je o 15% více sledována v Českých Budějovicích. Naopak o 20% více dětí ze Čkyně dává přednost povídání si s přáteli.

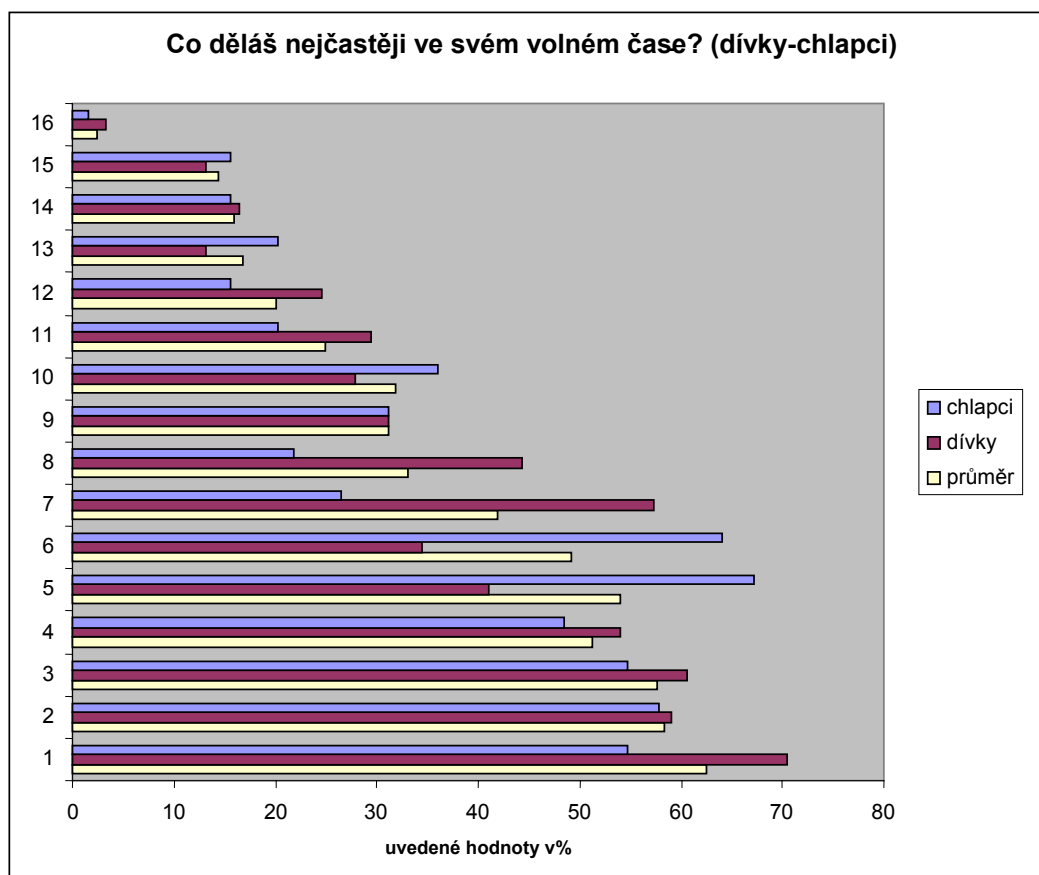
Co děláš nejčastěji ve svém volném čase? (průměr)

Pořadí		průměr
1	poslouchám rádio	64,73
2	pracuji s internetem (chatování, vyhledávání informací)	59,27
3	sleduji televizi	56,07
4	povídám si s přáteli	53,35
5	pracuji s počítačem (+ počítačové hry)	53,08
6	sportuji	50,94
7	čtu časopisy	44,72
8	čtu knihy	32,41
9	chodím na různé kroužky (malování, sport, cizí jazyky)	31,82
10	chodím do kina	30,31
11	odpočívám a nedělám nic	24,02
12	věnuji se ručním pracím	18,26
13	navštěvuji restauraci / vinárnu / kavárnu	17,44
14	podnikám výlety do přírody, trampuji	17,15
15	nudím se	14,02
16	chodím do divadla	1,98

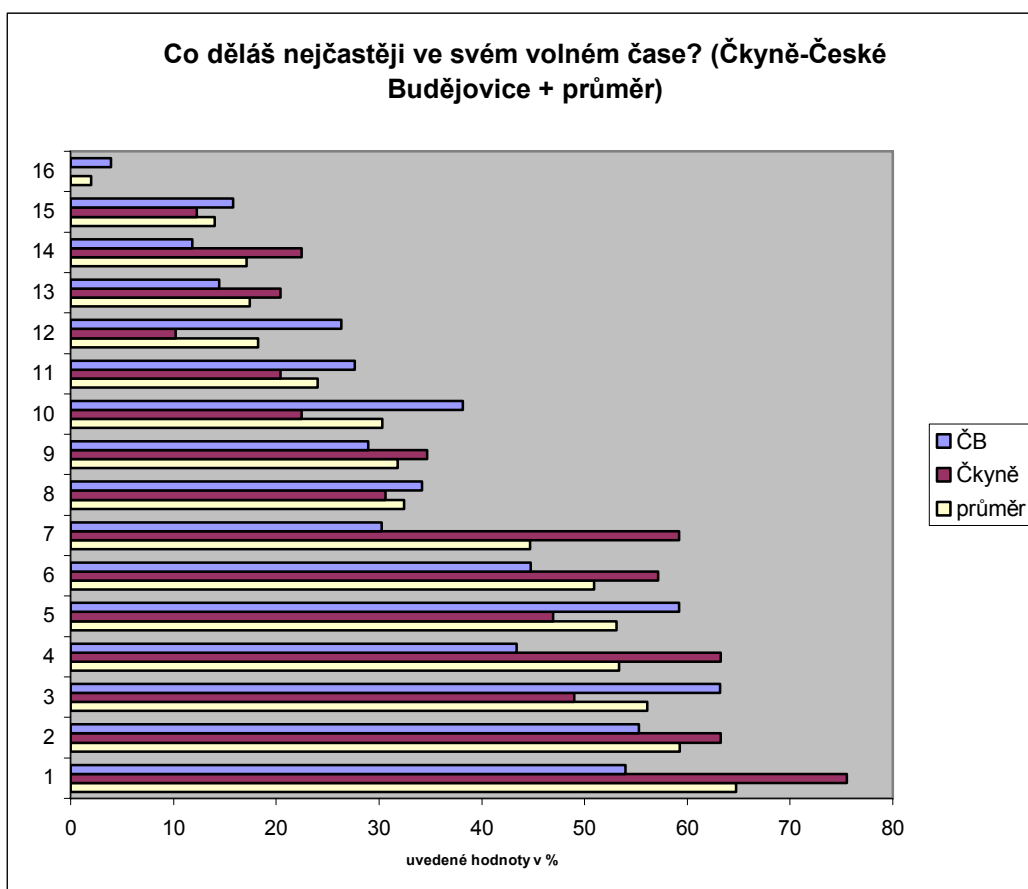
**Co děláš nejčastěji ve svém volném čase?
(dívky-chlapci)**

		průměr	DÍVKY	CHLAPCI
1	poslouchám rádio	62,56	70,49	54,68
2	pracuji s internetem (chatování,vyhledávání informací)	58,42	59,02	57,81
3	sleduji TV	57,68	60,66	54,69
4	povídám si s přáteli	51,27	54,10	48,44
5	pracuji s počítačem (počít. hry)	54,09	40,98	67,19
6	sportuji	49,25	34,43	64,06
7	čtu časopisy	41,97	57,38	26,56
8	čtu knihy	33,07	44,26	21,88
9	chodím na různé kroužky (malování, sport, cizí jazyky)	31,20	31,15	31,25
10	chodím do kina	31,91	27,87	35,94
11	odpočívám a nedělám nic	24,91	29,51	20,31
12	věnuji se ručním pracím	20,11	24,59	15,63
13	navštěvuji restauraci/vinárnu/kavárnu	16,72	13,12	20,31
14	podnikám výlety do přírody, trampuji	16,01	16,39	15,63
15	nuším se	14,38	13,12	15,63
16	chodím do divadla	2,42	3,28	1,56

**Co děláš nejčastěji ve svém volném čase?
(Čkyně-České Budějovice)**

		průměr	Čkyně	ČB
1	poslouchám rádio	64,73	75,51	53,95
2	pracuji s internetem (chatování, vyhledávání informací)	59,27	63,27	55,26
3	sleduji televizi	56,07	48,98	63,16
4	povídám si s přáteli	53,35	63,27	43,42
5	pracuji s počítačem (+ počítačové hry)	53,08	46,94	59,21
6	sportuji	50,94	57,14	44,74
7	čtu časopisy	44,72	59,18	30,26
8	čtu knihy	32,41	30,61	34,21
9	chodím na různé kroužky (malování, sport, cizí jazyky)	31,82	34,69	28,95
10	chodím do kina	30,31	22,45	38,16
11	odpočívám a nedělám nic	24,02	20,41	27,63
12	věnuji se ručním pracím	18,26	10,20	26,32
13	navštěvuji restauraci / vinárnu / kavárnu	17,44	20,41	14,47
14	podnikám výlety do přírody, trampuji	17,15	22,45	11,84
15	nudím se	14,02	12,25	15,79
16	chodím do divadla	1,98	0,00	3,95

Hypotéza z tohoto výzkumu se potvrdila jen částečně.

Volný čas hraje v životě dětí obrovskou roli. Jedná se o čas, který má sloužit k relaxaci, rekreaci a dalšímu rozvoji jedince. Je důležité připomenout, že v dětství se vytváří základní zájmová orientace a děti jsou v tomto období schopny zajímat se o široké spektrum aktivit.

Volnočasové aktivity se mění z generace na generaci. V současné době dominují ve všech sférách média a sport už není na prvním místě. Mládež dává přednost aktivitám, při nichž nemusí vynaložit spoustu námahy. Jedná se především o sledování televize, poslech rozhlasu a práci na počítači.

Dochází k poklesu aktivit jako jsou například četba knih, návštěva divadel, trampování nebo výlety. Tyto aktivity jsou hodně náročné, vyžadují aktivní myšlení, jednání, a proto je velmi znepokojující, že se tyto činnosti vytrácejí ze života mládeže.

Mladí lidé navštěvují častěji diskotéky nebo restaurace, které pro ně nejsou ještě vhodné, protože zde většinou dochází ke kontaktu s alkoholem, cigaretami nebo dokonce s drogou.

Celkově se dá říct, že vývoj volnočasových aktivit u žáků 7. a 8. tříd není příliš pozitivní. Dotazovaní dávají přednost sledování televize a dalším nenáročným aktivitám. Většinu volného času tvoří pasivní přijímání informací z hromadných sdělovacích prostředků, což ukazuje na velkou moc médií.

Otázka č. 9: Nudíš se často ve svém volném čase?

Předpokládaná hypotéza

Už předchozí výzkumy ukázaly, že se děti ve svém volném čase příliš nenudí. Dotazovaní jsou ve věku, kdy mají spoustu energie, kterou mohou využít v mnoha volnočasových aktivitách. Z toho usuzuji, že výsledek u chlapců a dívek bude podobný.

Problém, týkající se nudy, by mohl nastat v případě, že v té či oné lokalitě budou chybět prostory a zařízení pro volný čas dětí a mládeže. Bohužel se na některých místech ruší sportovní příležitosti jako jsou například hřiště. Dá se předpokládat, že děti na malém městě budou postrádat kulturní střediska jako jsou divadla nebo kina. Na druhé straně větší město nabízí nejen kulturu, ale i větší výběr sportovních aktivit jako například bowling, squash, tenis, hokej a jiné.

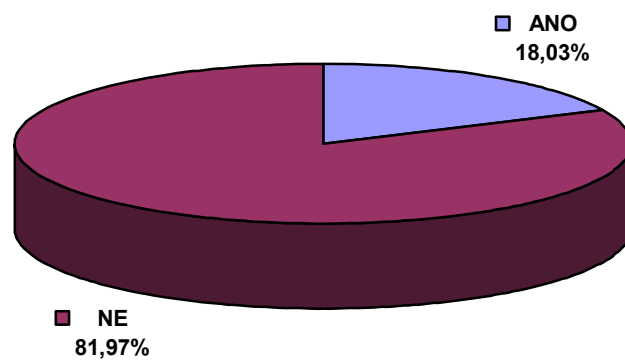
Výsledek výzkumného šetření

80,8% respondentů odpovědělo, že se ve svém volném čase nenudí, což je velmi pozitivní zjištění.

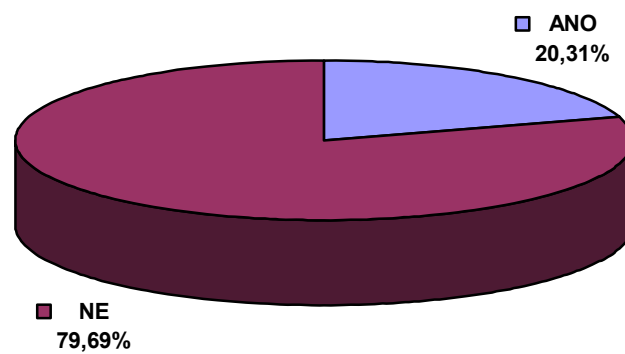
Výzkumné šetření potvrdilo, že v tomto směru nebudou mezi dívkami a chlapci velké rozdíly. Jedná se 18,03% dívek a 20,31% chlapců, kteří se ve svém volném čase nudí.

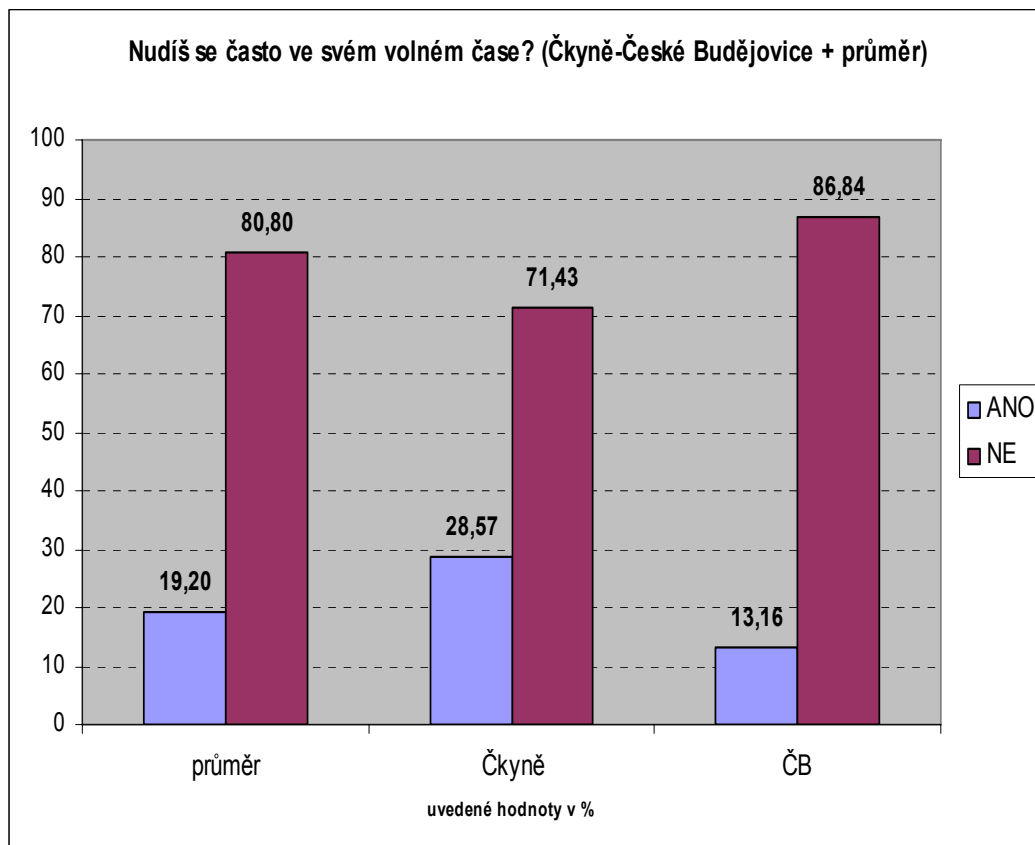
Ve Čkyni se děti nudí o 15% více než v Českých Budějovicích, což je způsobeno především nedostatkem volnočasových aktivit, kterých je v malé obci opravdu málo.

Nudíš se často ve svém volném čase? (dívky)

Nudíš se často ve svém volném čase? (chlapci)

Hypotéza se v tomto výzkumném šetření potvrdila.

Je sice velmi pozitivní, že se 80,8% dotazovaných nenudí, ale na druhé straně si musíme uvědomit, jakým způsobem tyto děti tráví svůj volný čas a co dělají, když přijdou ze školy domů. Z dalších výzkumů jsme zjistili, že nejvyhledávanější aktivitou je sledování televize, internet a práce na počítači. Tento výsledek už ale moc pozitivní není.

Je třeba apelovat na rodiče, aby se více zajímali o své děti, o jejich zájmy a aktivity ve volném čase. Někteří jedinci mají po škole spoustu volnému času, ale neumí ho využít. Proto se pak mohou někdy nudit, sednou k televizi jen tak ze zvyku a tráví hodiny nicneděláním. Je potřeba, abychom od dětí vyžadovali aktivní přístup k životu.

4.5 Shrnutí výzkumného šetření

V teoretické části bylo řečeno mnoho o vlivu masových médií na děti a mládež. Především byly zmíněny jejich negativní jevy, které mají velký podíl na formování jedince.

Cílem praktické části bylo ověřit si některá varující tvrzení na žácích 7. a 8. tříd základní školy. Výzkumné šetření bylo provedeno pomocí dotazníku, který obsahoval otázky týkající se vztahu jedince k médiím a způsobu trávení volného času. Výsledek nebyl bohužel příliš uklidňující.

Mezi nejoblíbenější aktivity dnešních dětí patří sledování televize a počet dětí, kteří se dívají na obrazovku, se stále zvyšuje. Na základě výsledků z šetření se ukázalo, že i žáci na malém městě jsou médii velmi ovlivněni.

Nejoblíbenější a nejčastěji sledovanou televizní stanicí je Nova, která je často kritizována za nevhodné pořady, ve kterých se objevuje převážně násilí, zabíjení a další negativní prvky. Druhou nejvíce sledovanou stanicí se stala Prima, která stejně jako Nova vysílá programy nevhodné pro děti a mládež. Bohužel ČT2, jejíž pořady jsou hodnoceny pozitivně, se stále umísťuje na posledních místech.

Výsledky, které jsme díky výzkumu získali, mluví o tom, že rodiče se svými dětmi o výběru pořadů nemluví. Přitom rodiče nesou hlavní zodpovědnost za televizní výchovu a měli by dětem vysvětlit, proč se na určité pořady nesmí dívat.

Průzkum rovněž dokázal, že se rodiče stále nenaučili dětem zasahovat do výběru pořadů, které by měly sledovat. Jen 33,6% dotazovaných zakazují jejich rodiče sledování některých televizních pořadů. Lepší situace je sice na malém městě, kde se ještě rodiče trochu starají o výběr pořadů, ale přesto je tato statistika nepříznivá.

Většina respondentů očekává od televizních programů především zábavu, odpočinek, napětí, dobrodružství, strach a vzrušení. I přesto, že byli dotazováni ve věku, kdy by je mělo zajímat zejména vzdělávání, tento zájem u nich bohužel stále klesá.

Z výsledků provedeného výzkumného šetření vyplývá, že mezi nejoblíbenější pořady patří americké filmy, horory a akční filmy. To znamená, že v žebříčku hodnot u dětí a mládeže vítězí napětí, strach, střílení, krev a zabíjení, což je velmi alarmující.

Z výzkumu vyplývá, že nejoblíbenějšími volnočasovými aktivitami dotazovaných žáků se staly poslech rádia, internet, televize, práce na počítači a hraní počítačových her. Výsledky šetření ukázaly rozdílné trávení volného času u chlapců a dívek. Zatímco dívky dávají přednost poslouchání rádia, sledování televize, četbě časopisů nebo povídání si s přáteli, u chlapců se objevil zájem o práci na počítači, počítačové hry a sport. V malé obci se žáci věnují poslechu hudby a povídání si s přáteli, ve větším městě dávají respondenti přednost sledování televize, počítačovým hrám a internetu.

Šetření potvrdilo, že se většina dotazovaných ve svém volném čase nenudí, což je velmi pozitivní zjištění. Bohužel se děti na malém městě nudí více než ve velkém, to je nejspíše způsobeno nedostatkem příležitostí k volnočasovým aktivitám.

Toto výzkumné šetření ukázalo většinou samé neuspokojivé výsledky. Většina rodičů se nezajímá o to, jak a s kým jejich děti tráví volný čas. Respondenti sledují pořady určené dospělým a to převážně za přítomnosti svých rodičů, kteří si neuvědomují, že takové pořady by mohly být pro jejich děti nebezpečné. To vypovídá o nedostatečné informovanosti veřejnosti v problematice masových médií a jejich negativních vlivů. Každý by si měl uvědomit, že podceňování takto závažných problémů může vyvolat další problémy, které se v budoucnu mohou objevit.

ZÁVĚR

Součástí této diplomové práce je teoretická část, ve které jsem se snažila popsat problematiku médií v obecné rovině, jejich vliv na děti a mládež a způsob trávení volného času dnešní mladé generace.

V posledních letech u nás došlo k značnému nárůstu kriminality, narkomanie, prostituce a dalších zločinů. Tento jev, který se vztahuje jak na mládež tak na dospělé, je celosvětově závažným problémem. Je s ním spojeno i trávení volného času dětí a mládeže. Došlo ke snížení domů dětí a mládeže a celkově se zredukovala celková aktivita. To je způsobeno také tím, že se omezila zájmová činnost škol, které nabízejí velmi zúženou škálu volnočasových aktivit. Je třeba připomenout, že aktivity ve volném čase jsou výrazem osobnosti, vypovídají o její / jeho charakteru, chování a dále tuto osobnost formují.

Volný čas je dnes považován za fenomén pro rozvoj osobnosti, jeho dispozic, nadání a talentu. Volný čas hraje a bude hrát v životě každého člověka významnou roli a to především v oblasti socializace a kultivace. Jeho efektivní využití spojené s kvalitní výukou ve škole a mimoškolních aktivit bohužel u nás chybí. Škola plně nevyužívá své možnosti v rozvoji dětí. Tento problém je především v ekonomice, dále se to týká nekvalitní výchovy a vedle toho také přípravy učitelů, a proto máme co zlepšovat.

V praxi jsem si ověřila některé teoretické poznatky a zjistila jsem, že média zásadně ovlivňují život dětí a mládeže a současně se podílejí na nevhodném využívání volného času jedinců, kteří tráví většinu času před televizí nebo počítačem. Nové televizní kanály, počítačové hry, internet a další nová média se v dnešní době ženu jen za ziskem a popularitou. Bohužel u nás stále schází dostatečná státní kontrola, která by zabraňovala pornografii, násilí a dalším škodlivým vlivům v médiích. Díky tomu je odpovědnost rodičů a učitelů ještě větší.

Nejnebezpečnější je pro naše děti mediální násilí, které je prezentováno v krvavých scénách drastických filmů. Tyto obsahy jsou velmi kruté, sadistické a největší hrozbu představuje skutečnost, že tyto scény jsou nespravedlivé a vítězí

zde zlo nad dobrem. Vedle krvavých filmů zmiňme i počítačové hry, které jsou plné násilí a brutality.

Dle mého názoru je jedním z možných řešení této problematiky zlepšení informovanosti veřejnosti a rodičů v oblasti negativního působení médií na děti a mládež. Většina rodičů si neuvědomuje nebezpečí, které s sebou nové technologie přinášejí. Průzkum dokázal, že žáci sedmých a osmých tříd tráví svůj volný čas především u televize nebo počítače. To svědčí o tom, že si neumí najít vhodnější a užitečnější volnočasové aktivity. Proto jsou tady rodiče a učitelé, kteří by jim s touto situací měli pomoci.

Dalším řešením tohoto problému je lepší výchova a vztahy v rodině. Spousta dětí a mladých lidí hledá cestu, jak se dostat mezi dospělé, ale bohužel někdy nenacházejí ani oporu u vlastních rodičů. Ti by měli jít svým dětem příkladem, měli by je motivovat a podporovat v jejich zájmech. Výsledky výzkumného šetření prokázaly, že se rodiče svým dětem dostatečně nevěnují. Nemají přehled o tom, co jejich děti dělají ve svém volnu a jaký vliv mají nové technologie na vývoj jedince. Přitom stačí tak málo, jen trochu chtít a zajímat se o své ratolesti.

Je třeba apelovat na rodiče, aby se začali více zajímat o své děti a o jejich zájmy. Měli by trávit se svými dětmi více času, měli by jim naslouchat, komunikovat s nimi a vyžadovat od nich aktivní přístup k životu. Média mají obrovskou moc a my bychom k tomuto problému neměli být lhostejní. Rodiče by si měli uvědomit, že je nejvyšší čas s tím něco dělat, protože za pár let už může být pozdě.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- 1) BLAŽEK, B. *Tváří v tvář obrazovce*. Praha: Sociologické nakladatelství, 1995. 199 s. ISBN 80-85850-11-7.
- 2) ČERMÁK, I. *Lidská agrese a její souvislosti*. Žďár nad Sázavou: Nakladatelství Fakta, 1998. 204 s. ISBN 80-902614-1-8.
- 3) HODAŇ, B. *Sborník sdělení přednesených na vědeckém symposiu, Volný čas a jeho současné problémy*. Olomouc: Fakulta tělesné kultury Univerzity Palackého, 2002. 188 s. ISBN 80-85783-37-1.
- 4) HOFBAUER, B. *Děti, mládež a volný čas*. Praha: Portál, 2004. 176 s. ISBN 80-7178-927-5.
- 5) JIRÁK, J., KÖPPLOVÁ, B. *Média a společnost*. Praha: Portál, 2003. 207 s. ISBN 80-7178-697-7.
- 6) KAPLÁNEK, M. *Výchova a volný čas: sborník příspěvků 1. mezinárodní konference o výchově a volném čase*. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích: Teologická fakulta, 2006. 89 s. ISBN 80-7040-849-9.
- 7) KUNCZIK, M. *Základy masové komunikace*. Praha: Karolinum, 1995. 307 s. ISBN 80-7184-134-X.
- 8) McQUAIL, D. *Úvod do teorie masové komunikace*. Praha: Portál, 1999. 447 s. ISBN 80-7178-200-9.
- 9) MELVIN, L., BALLOVÁ-ROKEACHOVÁ, S. *Teorie masové komunikace*. Praha: Karolinum, 1996. 363 s. ISBN 80-7184-099-8.
- 10) PÁVKOVÁ, J. a kol. *Pedagogika volného času*. Praha: Portál, 1999. 229 s. ISBN 80-7178-295-5.
- 11) ŘÍČAN, P., PITHARTOVÁ, D. *Krotíme obrazovku*. Praha: Portál, 1995. 62 s. ISBN 80-7178-084-7.
- 12) SAK, P., SAKOVÁ, K. *Mládež na křižovatce*. Praha: Svoboda Servis, 2004. 240 s. ISBN 80-86320-33-2.
- 13) SPOUSTA, V. a kol. *Kapitoly z pedagogiky volného času*. Brno: Masarykova univerzita, 1996. 36 s. ISBN 80-210-1274-9.

- 14) SPOUSTA, V. a kol. *Metody a formy výchovy ve volném čase*. Brno: Masarykova univerzita, 1996. 82 s. ISBN 80-210-1275-7.
- 15) SRPOVÁ, H., et al. *Od informace k reklamě*. Ostrava: Filozofická fakulta, 2007. 269 s. ISBN 978-80-7368-265-1.
- 16) ŠVESTKA, V., TEMŇÁK, Š. *Aktivity mladých lidí ve volném čase (Výsledky průzkumu)*. Praha: Tauris, 1994. 38 s. ISBN 80-211-0208-X.
- 17) WILSON, S. L. R. *Mass media/mass culture: an introduction*. New York: McGraw-Hill, 1993. 460 s. ISBN 0-07-070821-5.
- 18) VÁŽANSKÝ, M. *Základy pedagogiky volného času*. Brno: Print-Typia, 2001. 175 s. ISBN 80-86384-00-4.
- 19) *Internet navštěvují zejména mladí lidé*, 7. července 2007.
<http://www.lidovky.cz/internet-navstevuji-zejmena-mladi-lide-d9v-/ln_noviny.asp?c=A070707_000036_ln_noviny_sko&klic=220217&mes=070707_0>.

.....
 ne

5) Co očekáváš od televizního vysílání? Proč sleduješ televizní pořady?

- chci se odreagovat
- chci se pobavit
- chci si odpočinout
- zapnu televizi jen tak ze zvyku
- chci se vzdělávat, něco se naučit
- chci prožít vzrušení, napětí, dobrodružství, strach
- chci být informován/a o tom, co se děje v ČR a ve světě

6) Jaký je tvůj oblíbený televizní pořad / film / seriál?

.....
.....
.....

7) Jak oblíbené máš uvedené televizní pořady?

	ani oblíbené/ani		
	oblíbené	neoblíbené	neoblíbené
české filmy	☐	☐	☐
přírodopisné	☐	☐	☐

cestopisné	☐	☐	☐
populární hudba	☐	☐	☐
zpravodajství	☐	☐	☐
zábavné pořady	☐	☐	☐
americké filmy	☐	☐	☐
sportovní pořady	☐	☐	☐
vzdělávací pořady	☐	☐	☐
soutěže	☐	☐	☐
akční filmy	☐	☐	☐
erotické pořady	☐	☐	☐

8) Co děláš nejčastěji ve svém volném čase?

- sleduji televizi
- pracuji s počítačem (+ počítačové hry)
- pracuji s internetem (chatování, vyhledávání informací)
- sportuji
- odpočívám a nedělám nic
- povídám si s přáteli
- nudím se
- čtu knihy
- věnuji se ručním pracím
- poslouchám rádio
- čtu časopisy
- chodím na různé kroužky (malování, sport, cizí jazyky)
- podnikám výlety do přírody, trampuji
- chodím do divadla
- chodím do kina

navštěvuji restauraci / vinárnu / kavárnu

9) Nudíš se často ve svém volném čase?

ano Z jakého
důvodu?.....

.....

ne